

รายงาน

ของ

คณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สภาปฏิรูปแห่งชาติ

วาระปฏิรูปที่ ๒๕ : ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร
เรื่อง แนวทางปฏิรูปการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในภาคอุตสาหกรรม

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ

ด่วนที่สุด

(สำเนา)

ที่ (สพข) ๓๓๕๓๓๕๕๘

สภาปฏิรูปแห่งชาติ

ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๘

เรื่อง รายงานการพิจารณาของคณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กราบเรียน ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๗/๒๕๕๗ วันอังคารที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น ซึ่งกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายปราโมทย์ ไม้กลัด	ประธานกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์เกียรติคุณตรีังใจ บุรณสมภพ	รองประธานกรรมการ
๓. นายสุวัช สิงห์พันธุ์	รองประธานกรรมการ
๔. นางอรพินท์ วงศ์ชุมพิศ	รองประธานกรรมการ
๕. นายวิวัฒน์ ศัลยกำธร	รองประธานกรรมการ
๖. นายเกษมสันต์ จิณณวาโส	รองประธานกรรมการ
๗. นายกิตติศักดิ์ คณาสวัสดิ์	รองประธานกรรมการ
๘. นายธรรม์ อารังนาวาสวัสดิ์	โฆษกกรรมการ
๙. นายอุทัย สอนหลักทรัพย์	กรรมการ
๑๐. นายธวัช สุวฒิกุล	กรรมการ
๑๑. นายณรงค์ศักดิ์ อังคะสุวพลา	กรรมการ
๑๒. นายสยมพร ลิ้มไทย	กรรมการ
๑๓. นายดำรงค์ พิเดช	กรรมการ
๑๔. พลเอก วิชาชัย สมุทรสาคร	กรรมการ
๑๕. นายประเสริฐ ศัลย์วิวรรธน์	กรรมการ
๑๖. นายเดชฤทธิ์ ปัญจะมูล	กรรมการ
๑๗. นายประทวน สุทธิอำนาจเดช	กรรมการ
๑๘. นายชาลี เอียดสกุล	กรรมการ
๑๙. นายเกรียงไกร ภูมิเหล่าแจ้ง	กรรมการ
๒๐. นายจรัส สุทธิกุลบุตร	กรรมการ
๒๑. นายบัญญัติ เศรษฐศิริโรตม์	กรรมการ
๒๒. รองศาสตราจารย์สุชาติ นวกวงษ์	เลขานุการคณะกรรมการ
๒๓. นางทิฆัมพร กองสอน	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
๒๔. นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูปในวาระปฏิรูปที่ ๒๕ : ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร เรื่อง แนวทางปฏิรูปการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในภาคอุตสาหกรรมเสร็จแล้ว โดยได้นำหลักการเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องปฏิรูปเรื่องดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาเพื่อให้การปฏิรูปเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน ภายในกรอบระยะเวลาที่เหมาะสม ดังนี้

(๑) เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องปฏิรูป มีดังนี้

๑. ในปัจจุบันมีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้จดทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งโรงงานดังกล่าวอาจก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมได้ โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงมีการวางแผนองค์กรและบริหารองค์กรในการให้บริการผู้ประกอบการทางด้านพิจารณาอนุญาตให้ประกอบกิจการเป็นหลัก โดยไม่ได้วางแผนกำกับดูแลโรงงานอุตสาหกรรม หรือการบำบัดมลพิษจากกระบวนการผลิตที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงโรงงาน จึงควรมีการปรับผังองค์กรเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

๒. จากการที่โรงงานอุตสาหกรรมปล่อยสารมลพิษออกมาสู่สิ่งแวดล้อมจึงควรควบคุมและกำกับดูแลในส่วนของวัตถุดิบต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการผลิตตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อนำไปสู่การควบคุมมลพิษที่เกิดขึ้นจากภาคอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นมลพิษทางอากาศ น้ำ ดิน ชยะ เสียง หรือมลพิษอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการได้ต่อไป

(๒) สิ่งที่ประชาชนจะได้รับหรือความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิรูป มีดังนี้

๑. มีการกำกับดูแลปัญหามลพิษจากโรงงาน เพื่อป้องกันมลพิษอย่างถูกต้องและถูกต้องของหน่วยงาน
๒. มีการกำกับดูแลปัญหาความปลอดภัยจากการทำงาน และความปลอดภัยในการใช้อาคารโรงงาน ใช้เครื่องจักรในกระบวนการผลิตอย่างถูกต้องของหน่วยงาน
๓. มีการวางแผนจัดการต้นกำเนิดของมลพิษจากกระบวนการผลิตของโรงงาน
๔. มีการเก็บภาษีเพิ่มในการก่อกำเนิดมลพิษจากวัตถุดิบต่างๆ ในกระบวนการผลิตของโรงงาน
๕. มีการมอบอำนาจให้หน่วยงานจังหวัด เป็นผู้พิจารณาอนุญาตโรงงาน ในรูปคณะกรรมการจังหวัด
๖. ภาครัฐมีความโปร่งใสในการทำงานและมีการทำงานแบบบูรณาการอย่างทั่วถึง

(๓) กรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการปฏิรูปในแต่ละประเด็น หรือขั้นตอนการดำเนินการ

๑. เสนอให้ปรับผังองค์กรของกรมโรงงานอุตสาหกรรมตามรูปแบบใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการปรับกระบวนการให้ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน การเพิ่มบุคลากรเจ้าหน้าที่ให้สมกับภาระงาน และมุ่งเน้นให้บริการส่งเสริมและลดปัญหาการเกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมตลอดจนความปลอดภัยในการทำงาน รวมทั้งมอบอำนาจการอนุญาตกรณีต่างๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการโรงงานให้แก่จังหวัดนั้นๆ เป็นผู้อนุญาต โดยอยู่ในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ของรัฐ และภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงาน

๒. เสนอให้มีการกำหนดการเก็บภาษีมลพิษที่วัตถุดิบและของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิตของภาคอุตสาหกรรม

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติพิจารณาและเสนอแนะแนวทาง
ในการปฏิรูปการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในภาคอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
ต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) ปราโมทย์ ไม้กลัด

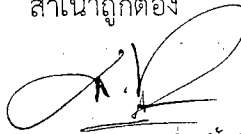
(นายปราโมทย์ ไม้กลัด)
ประธานกรรมาธิการปฏิรูป
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักกรรมาธิการ ๓

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๖๕ ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๔

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๔

สำเนาถูกต้อง

(นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมาธิการ ๓

..... /ร่าง
..... นวรัตน์ /พิมพ์
..... /ทาน

สารบัญ

หน้า

รายงานคณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ
วาระปฏิรูปที่ ๒๕ : ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร
เรื่อง แนวทางปฏิรูปการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในภาคอุตสาหกรรม

๑. หลักการและเหตุผล	๑
๒. ประเด็นปฏิรูป	๑
๓. วิธีการพิจารณาศึกษาวิเคราะห์	๒
๔. สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์	๒
๕. ข้อเสนอการปฏิรูปและแนวทางการดำเนินการ	๒
๖. ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้จากข้อ ๕	๓
๗. ตัวชี้วัดความสำเร็จตามผลลัพธ์ในข้อ ๖	๓

ภาคผนวก

รายงานการศึกษา (ฉบับสมบูรณ์) เรื่อง แนวทางปฏิรูปการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมใน
ภาคอุตสาหกรรม

รายงาน

คณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ

วาระปฏิรูปที่ ๒๕ : ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร

เรื่อง แนวทางปฏิรูปการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในภาคอุตสาหกรรม

๑. หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบัน โรงงานอุตสาหกรรมที่ได้จดทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม รวม ๓ จำพวก มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๔๒,๒๐๖ โรงงาน ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว โรงงานที่ก่อให้เกิดมลพิษสิ่งแวดล้อมจะเป็นโรงงาน จำพวกที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๕๓ และจากข้อมูลโรงงานจำพวกที่ ๓ ที่แจ้งประกอบกิจการ แล้วทั่วประเทศมีโรงงานอุตสาหกรรมที่ประกอบกิจการโรงงาน ประมาณทั้งสิ้น ๖๙,๙๕๕ โรงงาน จากการวางแผนองค์กร บริหารองค์กรของกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เล็งเห็นได้ว่าเป็นการวางแผน ให้บริการผู้ประกอบการทางด้านพิจารณาอนุญาตให้ประกอบกิจการเป็นหลัก ส่งผลให้เจ้าหน้าที่อาจเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์กับการพิจารณาออกใบอนุญาตประกอบกิจการเป็นหลัก โดยไม่วางแผนกำกับดูแลโรงงาน อุตสาหกรรม ที่ก่อให้เกิดมลพิษจากกระบวนการผลิต มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง โรงงาน และหากพิจารณาด้านมลพิษที่เกิดจากวัตถุดิบในกระบวนการผลิตของโรงงาน พบว่า โรงงานเหล่านี้ หากมีการควบคุมและกำกับดูแลเบื้องต้นในส่วนของวัตถุดิบต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการผลิตและเก็บกักมลพิษ ที่วัตถุดิบ ตลอดจนมีการวางแผนองค์กรให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ หลังจาก ได้อนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงาน สามารถกระทำและควบคุมได้ง่าย และมีการมอบอำนาจการอนุญาต ให้ประกอบกิจการโรงงานลงสู่จังหวัดให้รับผิดชอบ เพื่อให้การทำงานเป็นไปในลักษณะบูรณาการป้องกันปัญหา การทุจริตในการพิจารณา การอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน ตลอดจนมีการกำหนดบริเวณ (zone) ของอุตสาหกรรมต่างๆ ให้กับกลุ่มอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นใหม่

ดังนั้น วิธีการแก้ไขปัญหาและปฏิรูปจัดการอุตสาหกรรม ที่ก่อให้เกิดมลพิษต่างๆ ที่เกิดจากกระบวนการ ผลิต จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะการได้มาของข้อมูลเบื้องต้นในการนำเข้าวัตถุดิบ พลังงาน และ อุปกรณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิต นับเป็นข้อมูลที่สำคัญเบื้องต้นในการนำไปกำกับดูแล และควบคุม มลพิษที่เกิดขึ้นจากภาคอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นมลพิษทางอากาศ น้ำ ดิน ชยะ เสียง หรือมลพิษอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการ เป็นต้น

๒. ประเด็นปฏิรูป มีดังต่อไปนี้

๒.๑ การวางแผนองค์กร กรมโรงงานอุตสาหกรรมตามรูปแบบใหม่

๒.๒ การเก็บกักมลพิษที่วัตถุดิบและของเสียในรูปต่างๆ ในกระบวนการผลิตที่ก่อให้เกิดมลพิษ ต่อสิ่งแวดล้อม

๒.๓ การมอบอำนาจให้จังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุญาตประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. ๒๕๑๔

๓. วิธีการพิจารณาศึกษาวิเคราะห์

- ๓.๑ การกำกับดูแลของภาครัฐ
- ๓.๒ วัตถุประสงค์ต่างๆ ในกระบวนการผลิต
- ๓.๓ การมอบอำนาจและการพิจารณาอนุญาตให้จังหวัด
- ๓.๔ กำหนดโซนประกอบกิจการสำหรับอุตสาหกรรมใหม่

๔. สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์

๔.๑ งานในส่วนกำกับดูแลของภาคอุตสาหกรรมนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการให้บริการ สนับสนุน กำกับดูแล ซึ่งจะเป็น ๓ ส่วนที่ดำเนินงานไปพร้อมๆ กัน และงานของแต่ละหน่วยงานจะสนับสนุนกันในองค์กร ดังนั้น การวางผังองค์กรเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม และการแก้ไขปัญหาให้ตรงประเด็นจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อการวางแผนควบคุมสิ่งต่างๆ ที่ก่อให้เกิดมลพิษ ตั้งแต่ต้นทาง จนถึงปลายทางแบบครบวงจร

๔.๒ การพิจารณาอนุญาตประกอบกิจการ

๔.๒.๑ กรมโรงงานอุตสาหกรรม ควรมอบอำนาจการอนุญาตประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ ๓ ทั้งหมดให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัด เช่น สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด หรือจังหวัด เป็นผู้อนุญาต การจัดตั้งโรงงาน

๔.๒.๒ การพิจารณาอนุญาตก่อสร้าง หรือดำเนินกิจการโรงงาน ควรตั้งคณะกรรมการทุกส่วนที่เกี่ยวข้องมาเป็นคณะกรรมการร่วมในการอนุญาต ดังนี้

- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด
- สำนักงานขนส่งจังหวัด
- อำเภอที่โรงงานอุตสาหกรรมนั้นขอตั้งเป็นแหล่งประกอบกิจการ
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่โรงงานอุตสาหกรรมนั้นจะไปประกอบกิจการ

ทั้งนี้ ให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการทำงาน ซึ่งจะเป็นการดำเนินการได้ถูกต้องและลดการเรียกร้องหาผลประโยชน์จากโรงงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

๕. ข้อเสนอปฏิรูปและแนวทางการดำเนินการ

๕.๑ เสนอให้ปรับผังองค์กรของกรมโรงงานอุตสาหกรรมตามรูปแบบใหม่ นั่นคือปรับกระบวนการ ให้ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามสภาวะสิ่งแวดล้อมของการดำเนินการ โดยเพิ่มบุคลากร เจ้าหน้าที่ ให้สัมพันธ์ภาระงาน และมุ่งเน้นให้บริการส่งเสริมและลดปัญหาการเกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความปลอดภัยในการทำงาน

๕.๒ ตรวจสอบมลพิษที่วัดจุดบดและเก็บภาษีมลพิษที่วัดจุดบดและของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิตของภาคอุตสาหกรรม

๕.๓ มอบอำนาจการอนุญาตกรณีต่างๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการโรงงานให้แก่จังหวัดนั้นๆ เป็นผู้อนุญาตโดยอยู่ในรูปของคณะกรรมการซึ่งมีเจ้าหน้าที่ของรัฐและภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุญาต ให้ประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕

๕.๔ เปลี่ยนการอนุญาตให้ชนชยะอุตสาหกรรมภายในจังหวัด ตลอดจนอนุญาตให้มีและครอบครอง วัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติวัตถุประสงค์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งจากเดิมเป็นอำนาจหน้าที่ของอธิบดีกรมโรงงาน อุตสาหกรรมให้เป็นหน้าที่ของอุตสาหกรรมจังหวัด

๕.๕ เปลี่ยนการอนุญาตตาม พรบ.จดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. ๒๕๑๔ ในการแปลงสินทรัพย์ให้เป็น ทุน ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของอุตสาหกรรมจังหวัด

๖. ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้จากข้อ ๕

๖.๑ มีการกำกับดูแลปัญหามลพิษจากโรงงาน เพื่อป้องกันมลพิษอย่างถูกต้องและถูกทางของหน่วยงาน

๖.๒ มีการกำกับดูแลปัญหาความปลอดภัยจากการทำงาน และความปลอดภัยในการใช้อาคารโรงงาน ใช้เครื่องจักรในกระบวนการผลิตอย่างถูกต้องของหน่วยงาน

๖.๓ มีการวางแผนจัดการต้นกำเนิดของมลพิษจากกระบวนการผลิตของโรงงาน

๖.๔ มีการเก็บภาษีเพิ่มในการก่อกำเนิดมลพิษจากวัตถุประสงค์ต่างๆ ในกระบวนการผลิตของโรงงาน

๖.๕ มีการมอบอำนาจให้หน่วยงานจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุญาตโรงงาน ในรูปคณะกรรมการจังหวัด

๖.๖ ภาครัฐมีความโปร่งใสในการทำงานและมีการทำงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๗. ตัวชี้วัดความสำเร็จตามผลลัพธ์ในข้อ ๖

๗.๑ มีการกำกับดูแลปัญหามลพิษต่างๆ จากโรงงาน

ค่าเป้าหมาย

๑. จำนวนครั้งในการตรวจกำกับดูแลด้านมลพิษ ทางอากาศ ทางน้ำ ทางชยะอุตสาหกรรม

๒. จำนวนโรงงานที่ได้รับการตรวจสอบด้านมลพิษ ๑๒,๐๐๐ โรงงาน/ปี

๗.๒ มีการกำกับดูแลปัญหาด้านความปลอดภัยของโรงงาน

ค่าเป้าหมาย

จำนวนโรงงานที่ได้รับการตรวจสอบด้านความปลอดภัย ๑๒,๐๐๐ โรงงาน/ปี

๗.๓ มีจำนวนปริมาณแผนการจัดการต้นกำเนิดมลพิษของโรงงาน

ค่าเป้าหมาย

จำนวนแผนงานเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่แล้วร้อยละ ๕

๗.๔ มีการเก็บจำนวนเงินภาษีจากการก่อกำเนิดมลพิษจากวัตถุประสงค์

ค่าเป้าหมาย

ให้เกิดข้อบังคับทางกฎหมาย ในการจัดเก็บภาษีมลพิษจากวัตถุประสงค์

๗.๕ มอบอำนาจให้หน่วยงานจังหวัดเป็นผู้พิจารณาการอนุญาตโรงงาน

ค่าเป้าหมาย

๑. มีการจัดตั้งคณะกรรมการจังหวัด

๒. จำนวนใบอนุญาตที่ออกโดยหน่วยงานส่วนจังหวัด เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕

๗.๖ มีการมอบหมายให้จังหวัดพิจารณาอนุญาต ในรูปคณะกรรมการตามงานรับผิดชอบของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ค่าเป้าหมาย

๑. การพิจารณาในรูปคณะกรรมการฯ ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒. ไม่มีการร้องเรียนการทุจริตจากผู้รับบริการ

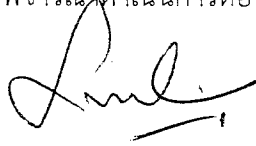

๗.๗ จำนวนครั้งของการร้องเรียนภาครัฐที่ไม่มีความโปร่งใสในการทำงานและไม่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน

คำเป้าหมาย

ไม่มีการร้องเรียนเรื่องการทุจริตจากผู้รับบริการ

คณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงเห็นสมควรเสนอรายงานการศึกษา
วาระปฏิรูปที่ ๒๕ : ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร เรื่อง แนวทางปฏิรูปการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
ในภาคอุตสาหกรรมซึ่งสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของสภาปฏิรูปแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๑ (๑) ให้สภาปฏิรูปแห่งชาติได้โปรดพิจารณาเห็นชอบรายงาน
การศึกษาวาระปฏิรูปที่ ๒๕ : ระบบการบริหารจัดการทรัพยากร เรื่อง แนวทางปฏิรูปการจัดการคุณภาพ
สิ่งแวดล้อมในภาคอุตสาหกรรมเพื่อส่งมอบให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการต่อไป

(รองศาสตราจารย์สุชาติ นวกวงษ์)

เลขาธิการคณะกรรมการ

ปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาคผนวก

รายงานการศึกษา
(ฉบับสมบูรณ์)

เรื่อง แนวทางปฏิบัติการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในภาคอุตสาหกรรม

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๑	ขั้นตอนการขออนุญาตประกอบกิจการโรงงาน	๑
บทที่ ๒	การพัฒนากระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อเพิ่มผลผลิต และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมโรงงาน ตรวจสอบมลพิษที่วัดจุดบ และเก็บก๊าซมลพิษที่วัดจุดบ และของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิตของภาคอุตสาหกรรม	๙
บทที่ ๓	การควบคุมมลพิษในสถานประกอบกิจการโรงงาน	๑๔
บทที่ ๔	แนวคิดในการปฏิรูปการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบกิจการ โรงงานการแบ่งกลุ่มภารกิจต่างๆ ภายในกรมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างครบวงจรใหม่	๑๙
บทที่ ๕	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	๓๕
บรรณานุกรม		

บทที่ ๑

ขั้นตอนการขออนุญาตประกอบกิจการโรงงาน

การดำเนินงานใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม ตามกฎหมายต้องขออนุญาตดำเนินจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม โดยอธิบดีหรือผู้ที่อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมมอบหมาย

๑.๑ โรงงาน ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ หมายถึง “อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ ๕ แรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ ๕ แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ ๗ คนขึ้นไป โดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม สำหรับทำ ผลิตภัณฑ์ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพ ลำเลียง เก็บรักษา หรือทำลายสิ่งใดๆ ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง”

๑.๒ ประเภทของโรงงานอุตสาหกรรม

กรมโรงงานอุตสาหกรรมแบ่งประเภทของโรงงานอุตสาหกรรมไว้เป็น ๓ จำพวก ดังนี้

๑) โรงงานจำพวกที่ ๑ มีรายละเอียด ดังนี้

โรงงานจำพวกที่ ๑

มีแรงม้ารวมของเครื่องจักร 5-20 แรงม้า
และ/หรือ มีจำนวนคนงาน 7-20 คน

สามารถประกอบกิจการได้ทันที

ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงและประกาศกระทรวง

ยกเว้น โรงงานที่มีมลภาวะให้อัดเป็นโรงงานจำพวกที่ 3

๒) โรงงานจำพวกที่ ๒ มีรายละเอียด ดังนี้

โรงงานจำพวกที่ 2

มีแรงม้ารวมของเครื่องจักรมากกว่า 20 แรงม้าแต่ไม่เกิน 50 แรงม้า
และ/หรือ มีจำนวนคนงานมากกว่า 20 คนแต่ไม่เกิน 50 คน

ไม่ต้องขอใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน

ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงและประกาศกระทรวง

เมื่อเริ่มประกอบกิจการ ต้องแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ทราบก่อน

ยกเว้น โรงงานที่มีมลภาวะให้อัดเป็นโรงงานจำพวกที่ 3

๓) โรงงานจำพวกที่ ๓ มีรายละเอียด ดังนี้

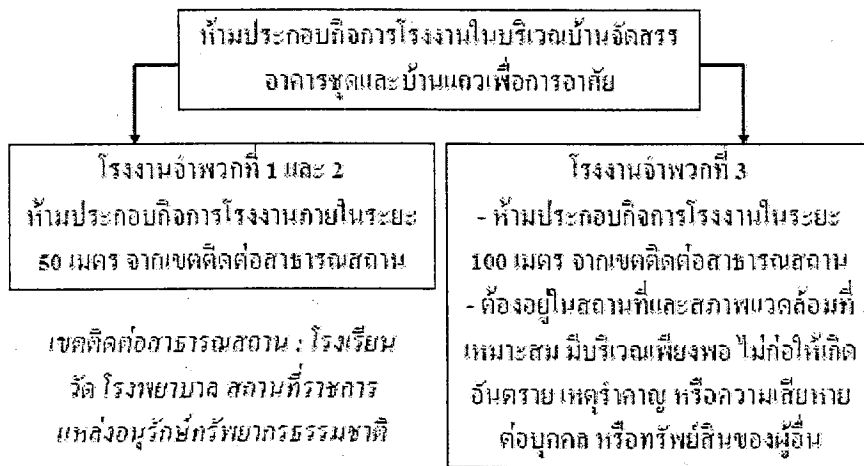
โรงงานจำพวกที่ 3

มีแรงม้ารวมของเครื่องจักรมากกว่า 50 แรงม้า
และ/หรือ มีจำนวนคนงานมากกว่า 50 คน

โรงงานจำพวกที่ 1 และ 2 ที่มีมลภาวะ

ต้องขอใบอนุญาตก่อนจึงประกอบกิจการได้

ทำเลที่ตั้งประกอบกิจการโรงงาน

๑.๓ ทำเลที่ตั้งประกอบกิจการโรงงาน สามารถแบ่ง ได้ดังนี้

- ๑) พื้นที่ในนิคมอุตสาหกรรม
- ๒) พื้นที่ในเขตประกอบการอุตสาหกรรม
- ๓) พื้นที่ในชุมชนอุตสาหกรรม
- ๔) พื้นที่เอกเทศ

๑.๔ ขั้นตอนการขออนุญาตประกอบกิจการโรงงานในกรณีที่โรงงานประกอบกิจการในพื้นที่
ของนิคมอุตสาหกรรม

ในกรณีที่โรงงานประกอบกิจการในพื้นที่ของนิคมอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการจะต้องยื่นคำขอ
ที่การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

๑.๔.๑ ขั้นตอนการขอใช้ที่ดินและประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรม

ขั้นตอนที่ 1

ผู้ประกอบการ : การขอใช้ที่ดิน	การนิคมอุตสาหกรรมฯ : พิจารณาอนุมัติ
1. ยื่นคำขอใช้ที่ดินเพื่อประกอบกิจการ (กนอ.01/1) 2. ยื่นคำขอทั่วไป(กนอ.01/3)	1. ใบอนุญาตให้ใช้ที่ดินและประกอบกิจการ (กนอ.01/2) 2. ทำสัญญาซื้อ หรือเช่าซื้อ หรือเช่าที่ดิน อาคารและทำสัญญาการใช้ที่ดิน

ขั้นตอนที่ 2

ผู้ประกอบการ : การก่อสร้างอาคาร	การนิคมอุตสาหกรรมฯ : พิจารณาอนุมัติ
1. ยื่นคำขออนุญาตก่อสร้าง (กนอ.02/1) 2. หนังสือแจ้งความประสงค์จะก่อสร้างอาคาร ตาม ม 39 ทวิ (กนอ.02/3) 3. ยื่นคำขอไปรับรองการก่อสร้างอาคาร (กนอ.02/5) (กรณีเป็นอาคารควบคุมการใช้ตามกฎหมาย)	1. ใบอนุญาตก่อสร้างอาคาร (กนอ.02/2) 2. ใบรับรองหนังสือแจ้งความประสงค์จะก่อสร้างอาคาร (กนอ.02/4) 3. ใบรับรองการก่อสร้างอาคาร (กนอ.02/6)

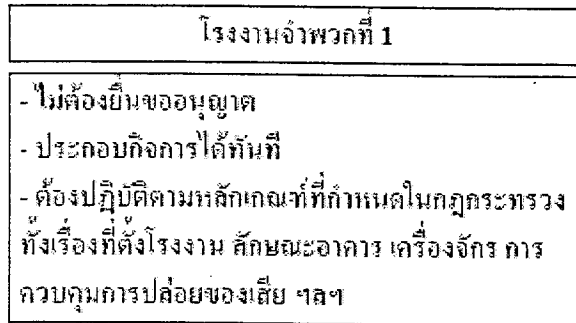
ขั้นตอนที่ 3

ผู้ประกอบการ : การประกอบอุตสาหกรรม	การนิคมอุตสาหกรรมฯ : พิจารณาอนุมัติ
1. ยื่นคำขอแจ้งเริ่มประกอบอุตสาหกรรม (กนอ.03/1) 2. ยื่นคำขอประกอบอุตสาหกรรม (ส่วนขยาย) (กนอ.03/3) 3. ยื่นคำขอต้ออายุใบอนุญาตประกอบอุตสาหกรรม (กนอ.03/5)	1. ใบแจ้งการประกอบอุตสาหกรรม (กนอ.03/2) 2. ใบอนุญาตให้ใช้ที่ดินและประกอบกิจการ (ส่วนขยาย) (กนอ.03/4) 3. ใบอนุญาตให้ใช้ที่ดินและประกอบกิจการ (ฉบับต่ออายุ) (กนอ.03/6)

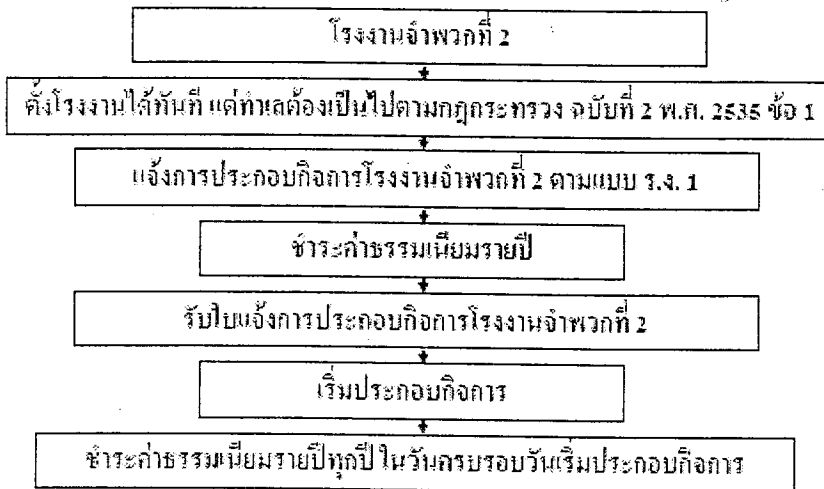
๑.๔.๒ ขั้นตอนการขออนุญาตของโรงงานที่จะตั้งขึ้นใหม่ในกรณีที่โรงงานประกอบกิจการในพื้นที่ของชุมชนอุตสาหกรรมหรือพื้นที่เอกเทศ

ในกรณีที่โรงงานประกอบกิจการในพื้นที่ของชุมชนอุตสาหกรรมหรือพื้นที่เอกเทศมีขั้นตอนในการขออนุญาตฯ (ในกรณีที่โรงงานประกอบกิจการในพื้นที่ของชุมชนอุตสาหกรรมจะไม่มีพิจารณาในเรื่องทำเลที่ตั้งประกอบกิจการโรงงาน)

ในกรณีที่โรงงานประกอบกิจการ
ในพื้นที่ของชุมชนอุตสาหกรรม หรือ พื้นที่เอกเทศ

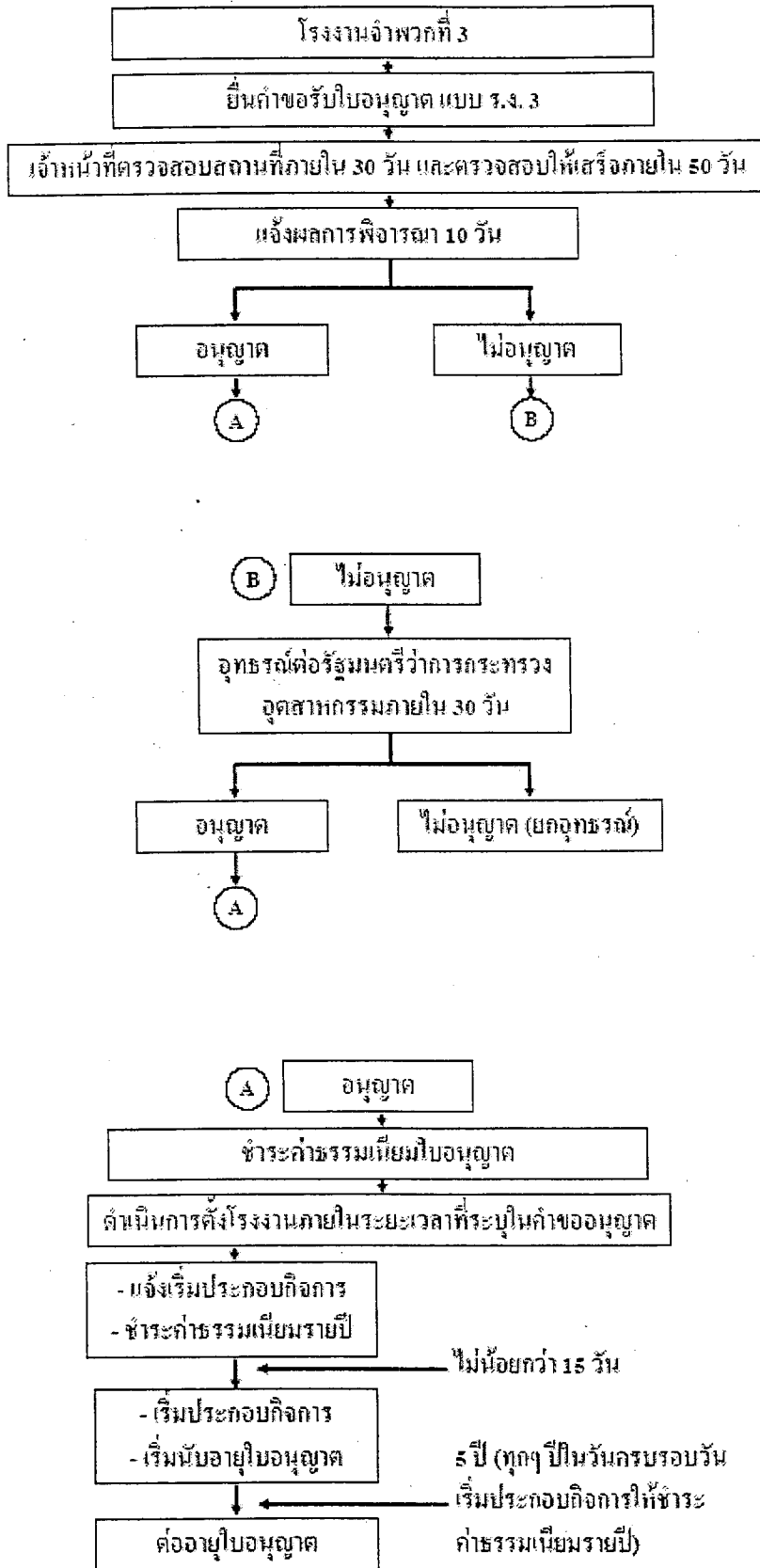

ในกรณีที่โรงงานประกอบกิจการ
ในพื้นที่ของชุมชนอุตสาหกรรม หรือ พื้นที่เอกเทศ

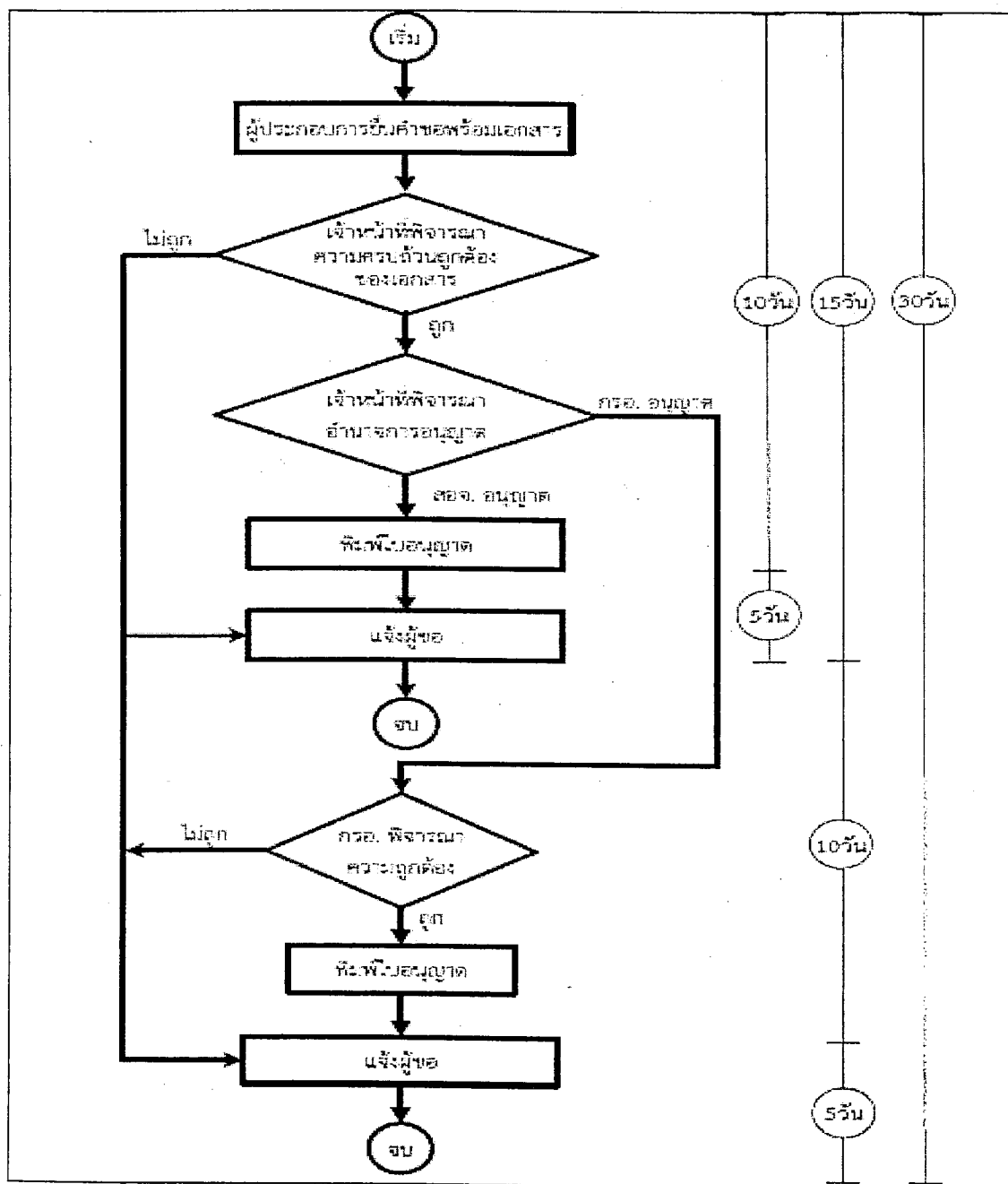

ในกรณีที่โรงงานประกอบกิจการ
ในพื้นที่ของชุมชนอุตสาหกรรม หรือ พื้นที่เอกเทศ

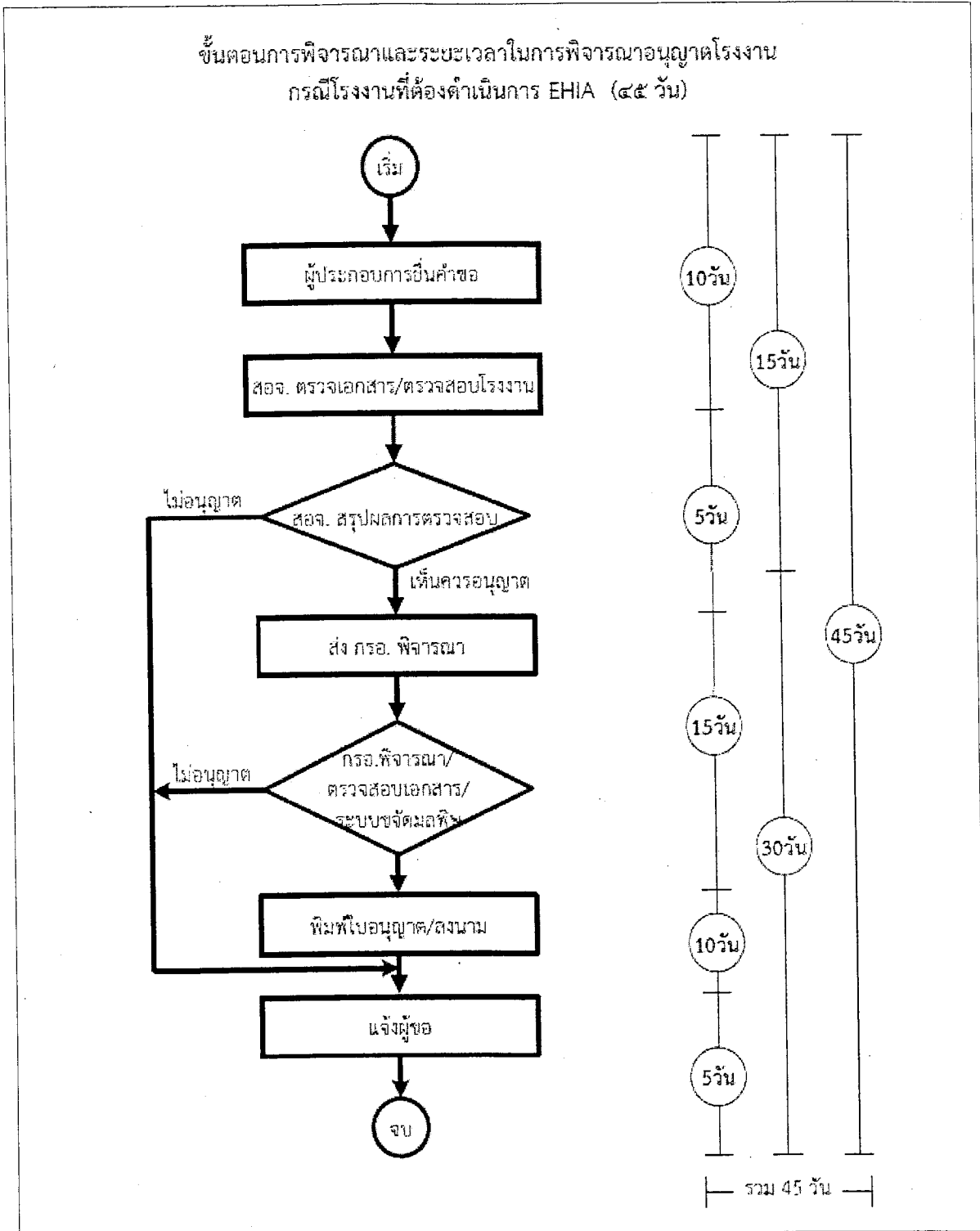
๑.๕ ขั้นตอนการพิจารณาและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตโรงงานแบบเดิม (ปรับปรุงใหม่๓๐ วัน)

กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ปรับปรุงกฎ/ระเบียบ ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และการลดระยะเวลาในการออกใบอนุญาต (ร.ง. ๔) เพื่อลดขั้นตอนการดำเนินงาน ให้มีความรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นการอำนวยความสะดวก และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ประกอบการอุตสาหกรรม โดยออกประกาศกระทรวงฯ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๗ เรื่อง การลดระยะเวลาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพิจารณาการประกอบกิจการโรงงานและการขยายโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้หน่วยงานพิจารณาอนุญาตประกอบกิจการโรงงานให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน และมีผลตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ดังรูปที่ ๑.๑

รูปที่ ๑.๑ ขั้นตอนการพิจารณาและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตโรงงาน (๓๐ วัน)

(ที่มา : กรมโรงงานอุตสาหกรรม)

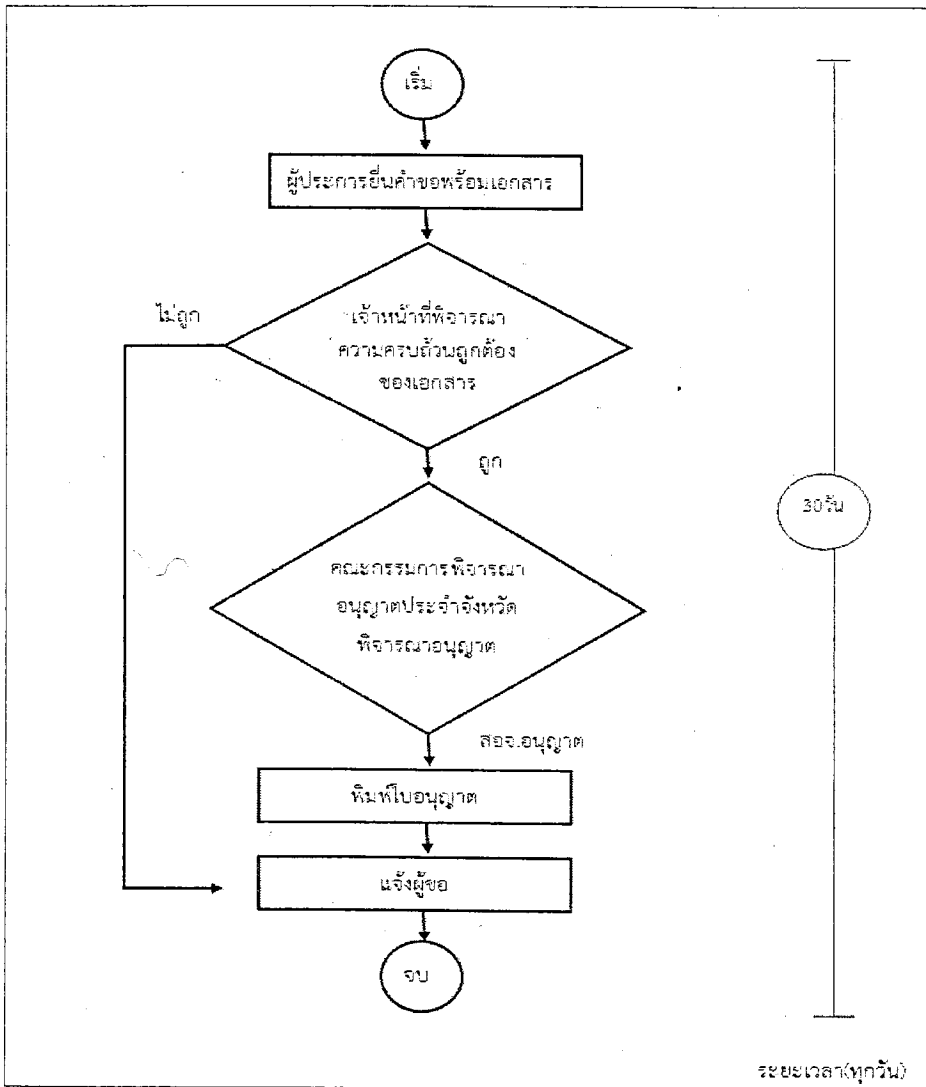
รูปที่ ๑.๒ ขั้นตอนการพิจารณาและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตโรงงาน
กรณีโรงงานที่ต้องดำเนินการ EHIA (๔๕ วัน)
(ที่มา : กรมโรงงานอุตสาหกรรม)

๑.๖ แนวคิดปฏิรูปขั้นตอนการพิจารณาและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตโรงงานแบบใหม่

๑.๖.๑ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ควรมอบอำนาจการอนุญาตประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ ๓ ทั้งหมดทุกแรงม้าให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัด เช่น สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด หรือจังหวัด เป็นผู้พิจารณาและอนุญาตการจัดตั้งโรงงาน

๑.๖.๒ ผู้ว่าราชการจังหวัดออกคำสั่งแต่งตั้งคณะพิจารณาอนุญาต โดยมีอุตสาหกรรมจังหวัด เป็นประธาน และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเป็นคณะกรรมการร่วมในการอนุญาต ดังนี้

- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด
- สำนักงานขนส่งจังหวัด
- อำเภอที่โรงงานอุตสาหกรรมนั้นขอตั้งเป็นแหล่งประกอบกิจการ
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่โรงงานอุตสาหกรรมนั้นจะไปประกอบกิจการ

รูปที่ ๑.๓ ขั้นตอนการพิจารณาและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตโรงงานใหม่ (แนวคิดปฏิรูป)

บทที่ ๒

การพัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อเพิ่มผลผลิต และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมโรงงาน ตรวจสอบมลพิษที่วัดจุดดิบ และเก็บภาษีมลพิษที่วัดจุดดิบและของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต ของภาคอุตสาหกรรม

๒.๑ ปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากการประกอบกิจการโรงงาน

สิ่งแวดล้อม หมายถึง “ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเรา ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต และการดำรงอยู่ของสิ่งต่างๆ เหล่านั้น ล้วนส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกัน” มนุษย์เป็นผู้กำหนดอนาคตของสิ่งแวดล้อม และหากเราไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้เท่าที่จำเป็น ประหยัด และมีการจัดการที่ดี เราคงไม่ต้องประสบกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม หรือภัย-จากธรรมชาติ เหมือนเช่นขณะนี้ด้วยเหตุที่การดำรงอยู่ของสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อเรา และการใช้ชีวิตในแต่ละวันของเราก็ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นนี้มีทั้ง

ผลกระทบเชิงบวก-แบบก่อประโยชน์ร่วมกัน ตัวอย่างเช่น ควบคู่กันกับนกเอี้ยง

ผลกระทบเชิงลบ-แบบก่อให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบ หรือได้ประโยชน์เพียงฝ่ายเดียว เช่น พวงกมฝัก หรือมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เมื่อการอยู่ร่วมกันของสิ่งต่าง ๆ บนโลกนี้ต่างกระทบต่อกัน หากไม่มีการกำหนดรูปแบบ หรือหาวิธีการดูแลจัดการความสัมพันธ์ของกลุ่มต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ก็จะทำให้เกิดปัญหาตามมาอย่างแน่นอน โดยเฉพาะองค์กรกับสังคมโดยรวม

๒.๒ ระบบการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมรวมถึง นโยบาย การวางแผน ความรับผิดชอบ การปฏิบัติตามขั้นตอน และกระบวนการ ทรัพยากรสำหรับจัดทำ การปฏิบัติให้บรรลุผล การติดตามตรวจสอบ ประเมิน และการทบทวน เพื่อให้เกิดการปรับปรุงระบบการจัดการให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งใช้ได้กับโรงงานอุตสาหกรรมทุกขนาด

๒.๒.๑ ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม : ISO 14001

การนำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 มาใช้ในองค์กรก็เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถจัดการความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับสิ่งแวดล้อมให้สมดุลได้ในระดับหนึ่ง เพราะองค์กรได้กำหนดวิธีปฏิบัติงานที่มีแบบแผนชัดเจน เพื่อใช้ดูแลจัดการและควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากการประกอบกิจการ ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือส่งผลกระทบต่อระดับที่ยอมรับได้ ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 เป็นมาตรฐานระหว่างประเทศที่องค์กรระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐานหรือ ISO กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม อันเกิดจากภาคธุรกิจอุตสาหกรรมและหากจะพิจารณาจากโครงสร้างของทุกกิจกรรมในองค์กร ไม่ว่าจะเป็้องค์กรขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ ทำธุรกิจด้านการผลิต หรือบริการ ล้วนแล้วแต่ไม่แตกต่างกันเพราะต่างก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ทั้งสิ้น มากหรือน้อยเท่านั้น

๒.๒.๒ องค์กรสีเขียว ISO 14001

ด้วยความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเป็นเงื่อนไขการค้าสำคัญในโลกธุรกิจปัจจุบัน ซึ่งช่วยส่งเสริมการแข่งขันกับคู่แข่งทั้งในและต่างประเทศ หลายบริษัทชั้นนำจึงได้นำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 มาใช้ในการดำเนินธุรกิจ ประเทศไทยมีองค์กรที่ได้รับการรับรอง ISO 14001 มากที่สุดในภูมิภาคอาเซียน ขณะนี้เมืองครได้รับการรับรองมาตรฐานดังกล่าวแล้วถึง ๕๕๘ ราย ทำให้องค์กรเหล่านั้นมีการควบคุมและจัดการกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการดำเนินงานในทุกขั้นตอนทุกองค์กรมักจะเริ่มต้นจากการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมของหน่วยราชการ ชุมชน หรือองค์กรที่เป็นสมาชิกอยู่ก่อน จากนั้นจึงมองถึงการลดของเสียของการดำเนินการ

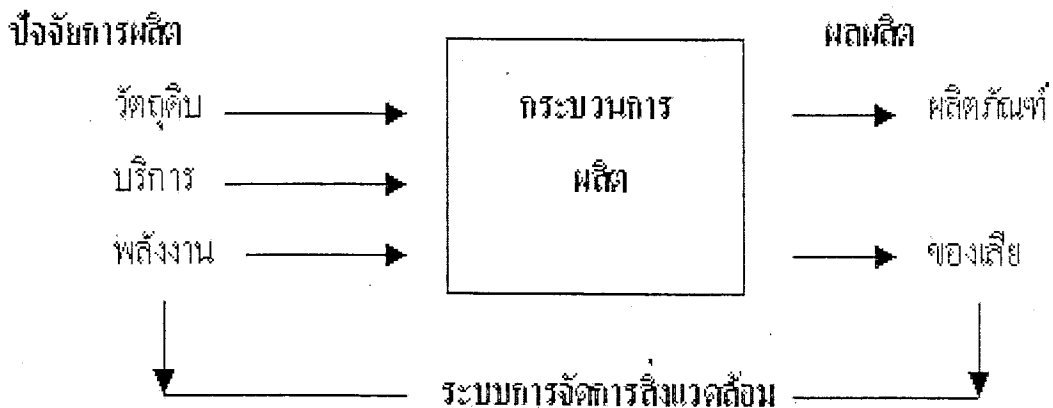
เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดโดยเฉพาะเรื่องน้ำเสีย การปล่อยควันพิษ การลดของเสียจากโรงงาน ฯลฯ และจะทำพร้อมๆ กับการลดการใช้พลังงานและทรัพยากร โดยใช้อย่างประหยัด ส่งเสริมให้มีการใช้ซ้ำ (Re-use) หมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนมีการป้องกันอุบัติเหตุจากการดำเนินกิจการ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมีมาตรการรองรับหากเกิดภาวะฉุกเฉินขึ้น ผนวกกับการปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยพนักงานทุกระดับทุกคนปฏิบัติตามระบบที่จัดทำขึ้น การดำเนินงานเหล่านี้นับเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าสิ่งแวดล้อมรอบโรงงานตลอดจนชุมชนใกล้เคียงกับโรงงานที่จัดทำและได้รับการรับรอง ISO 14001 ดีขึ้น

๒.๒.๓ ขั้นตอนสู่ระบบ ISO 14001

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำระบบ ISO 14001 หลังจากแต่งตั้งตัวแทนผู้รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม EMR พร้อมคณะทำงานแล้ว จะเริ่มจากการชี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของโรงงานว่ากิจกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ภาวลักษณะองค์กร ความถี่ของปัญหา ความสามารถในการควบคุมปัญหาตามสภาพปัญหาด้วยวิธีการตามข้อกำหนด ตลอดจนการสิ้นเปลืองทรัพยากร จากนั้นจึงนำมาสรุปผลและคัดเลือกปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีนัยสำคัญ เพื่อมาจัดทำแผนการจัดการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในแต่ละเรื่อง อาทิเช่น โรงงานมีปัญหาฝุ่นละอองมาก ก็จัดทำแผนการจัดการฝุ่นละอองในกระบวนการผลิต จัดทำแผนการพัฒนาประสิทธิภาพการบำบัดน้ำเสียของโรงงาน เป็นต้น โดยกำหนดขอบเขตวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจน ซึ่งพนักงานที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามแผนดังกล่าว และมีการทบทวนและตรวจประเมินประสิทธิภาพของแผนอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีแก้ไขปัญหาค้นหาสาเหตุ ทำให้องค์กรทั่วโลกให้การยอมรับและจัดทำระบบ ISO 14001 ในองค์กรเพิ่มขึ้นตลอดหลายปีที่ผ่านมา เพราะนั่นคือวิธีการที่สามารถแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมตลอดจนของเสียในการผลิตที่โรงงานก่อขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓ ตรวจสอบมลพิษที่วัดจุดบ

๒.๓.๑ กระบวนการก่อให้เกิดมลพิษจากภาคอุตสาหกรรม

รูปที่ ๒.๑ การดำเนินงานขององค์กรที่ก่อให้เกิดมลพิษ
(ที่มา : สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม)

จากรูปข้างต้นจะเห็นได้ว่าทุกๆ กิจกรรม หรือกระบวนการจะก่อให้เกิดมลพิษ และหากจะพิจารณาจากโครงสร้างของทุกกิจกรรมในองค์กร ไม่ว่าจะเป็้องค์กรขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ ทำธุรกิจด้านการผลิตหรือบริการ ล้วนไม่แตกต่างกัน เพราะต่างก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ทั้งสิ้น มากหรือน้อยเท่านั้น ซึ่งวิธีการที่ดีที่สุดที่จะควบคุมมลพิษเหล่านี้ก็คือ การมุ่งลดและป้องกันมลพิษที่แหล่งกำเนิด (minimize and prevent waste at source) โดยนำหลักการของประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งถือเป็นหลักการง่ายๆ มาใช้ด้วยหลักการดังกล่าว จะทำให้เราได้ผลผลิต (Productivity) มากขึ้น รายได้องค์กรมากขึ้น ของเสียลดลง ค่าใช้จ่ายในการบำบัดต่ำลง ต้นทุนการผลิตก็จะต่ำลงด้วย นอกจากมุมมองด้านของเสียแล้ว ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมยังมองย้อนกลับไปที่ยุติปัจจัยป้อนเข้า (INPUT) ด้วยว่ามีการใช้ทรัพยากรและพลังงานต่างๆ อย่างคุ้มค่า และใช้ตามความจำเป็นแล้วหรือไม่ หากจะพิจารณาทั้ง INPUT และ OUTPUT ของทุกๆ กิจกรรมทั่วทั้งองค์กรแล้ว ก็พอที่จะทำให้มั่นใจได้ในระดับหนึ่งว่า องค์กรมีการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นระบบโดยคำนึงถึงทุกๆ ส่วนขององค์กรอย่างเหมาะสม และการนำทฤษฎีทาง Raw material balance, Energy balance และ Water balance มาใช้จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ที่ภาครัฐจะต้องมีหน่วยงานต่างๆ ที่ต้องปรับเปลี่ยนระบบงาน โดยให้หันมากำกับดูแลปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง หลังจากที่ได้พิจารณาอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงานไปแล้ว

๒.๓.๒ วิธีหาลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อม

- **หาจากสมการความสมดุลของวัตถุ (Mass Balance)** หมายถึง การหาข้อมูลเชิงปริมาณ โดยหาค่าประมาณการระหว่างทรัพยากรที่ใช้ในกระบวนการผลิต (น้ำใช้ วัตถุดิบ สารเคมี พลังงาน ฯลฯ) กับ ผลผลิต (ผลิตภัณฑ์ และของเสียชนิดต่าง ๆ)

- **หาจากการระบายหรือทิ้งของเสีย (Disposal)** หมายถึง การคิดย้อนกลับโดยเริ่มจากการทิ้งผลิตภัณฑ์ การใช้ การขนส่ง กระบวนการผลิต วัตถุดิบ เพื่อหาต้นตอของปัจจัยสิ่งแวดล้อมนั้น ฯลฯ

- **การจัดลำดับความสำคัญของลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อม** จัดได้จากการเรียงลำดับผลกระทบตามจริงหรือผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในแง่มุมด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ขนาดของผลกระทบ ความรุนแรงของผลกระทบ ความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น ความยาวนานของผลกระทบ ความเสี่ยงต่อการละเมิดกฎหมาย ความยากง่ายของการเปลี่ยนแปลงผลกระทบ ผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของโรงงานฯ

- **ความต้องการตามกฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง (Legal and Other Requirements)** หมายถึง การกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ (Procedure) การระบุ (Identify) การเข้าถึง (Access) และทำความเข้าใจกฎหมายและข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อมของกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ หรือบริการของโรงงานนั้นๆ โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

๑. รวบรวมกฎหมายและข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อม
๒. จำแนกกฎหมายและข้อกำหนดดังกล่าวตามความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน
๓. ทำความเข้าใจ
๔. ทบทวนเป็นระยะๆ และปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

๒.๓.๓ แนวทางจัดการสิ่งแวดล้อมโรงงาน (การควบคุมมลพิษ)

แนวทางนี้สามารถนำไปใช้สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมทุกประเภท เพื่อให้ผู้ประกอบการใช้เป็นแนวทางสำหรับลดมลพิษจากแหล่งกำเนิด จากอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ อีกทั้งสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้เป็นแนวทางการกำกับดูแลโรงงานและให้คำปรึกษาแนะนำผู้ประกอบการโรงงาน การแก้ปัญหา มลพิษอันเกิดจากการประกอบกิจการโรงงานในเชิงป้องกันหรือลดมลพิษจากแหล่งกำเนิดนอกจากจะทำให้ลดต้นทุนในการกำจัดมลพิษที่ปลายทางแล้ว ยังเป็นการช่วยประหยัดวัตถุดิบ ประหยัดพลังงาน เพิ่มผลผลิต

อีกทั้งทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพดียิ่งขึ้นด้วย ช่องทางหรือแหล่งที่จะพิจารณาลดมลพิษของโรงงานอย่างเป็นระบบนั้นสามารถดำเนินการได้หรือปรับเปลี่ยนในส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๒.๓.๓.๑ การปรับเปลี่ยนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต

- ลดหรือยกเลิกการใช้วัตถุดิบที่เป็นสารอันตราย หรือสารก่อมลพิษสูง โดยเปลี่ยนไปใช้วัตถุดิบชนิดอื่นที่สามารถใช้ทดแทนกันได้ กล่าวคือมีคุณสมบัติในด้านการผลิตใกล้เคียงกับวัตถุดิบชนิดเดิม แต่มีความเป็นพิษน้อยกว่า เช่นการเปลี่ยนไปใช้สีย้อมชนิดที่ไม่มีส่วนประกอบของโลหะหนักในอุตสาหกรรมฟอกย้อม

- ใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพหรือมีความบริสุทธิ์สูงขึ้น ซึ่งจะทำให้ลดปริมาณของเสียในขั้นตอนการทำความสะอาดวัตถุดิบ หรือลดปริมาณเศษวัตถุดิบที่ต้องคัดทิ้ง เช่น ใช้ข้าวที่มีความสะอาดมากขึ้นในอุตสาหกรรมก๋วยเตี๋ยว ทำให้ประหยัดน้ำในการล้างข้าว

๒.๓.๓.๒ การปรับเปลี่ยนกิจกรรมภายในโรงงาน

- การปรับเปลี่ยนเทคโนโลยี หมายถึงการปรับปรุงวิธีการหรือกลไกในกระบวนการผลิต เช่น การเปลี่ยนชนิดของเครื่องจักร อุปกรณ์ สารที่ใช้ในกระบวนการเร่งปฏิกิริยา ดังตัวอย่างของการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการผสมสีในขั้นตอนการเตรียมสีย้อม เพื่อลดหรือหลีกเลี่ยงการย้อมซ้ำ และการเปลี่ยนการล้างแบบถ้ำน้ำทิ้งเป็นช่วงๆ แทนการล้างแบบไหลล้นอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ลดปริมาณน้ำเสียจากการย้อมผ้าลงได้มาก

- การนำกลับมาใช้ใหม่ภายในโรงงาน เป็นการจัดการของเสียที่เกิดขึ้นในขั้นตอนต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยอาศัยหลักการที่ของเสียอันเกิดขึ้นจากจุดหนึ่ง อาจสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในอีกจุดหนึ่ง หรือแม้แต่กับจุดเดิม หากมีการปรับปรุงเพียงเล็กน้อย ดังตัวอย่างในอุตสาหกรรมก๋วยเตี๋ยวมักมีการนำน้ำล้างข้าวในขั้นตอนท้ายๆ ซึ่งความสกปรกน้อยมาล้างข้าวในขั้นตอนแรกๆ หรือการนำน้ำทิ้งจากเครื่องอัดแป้งในช่วงท้ายๆ ซึ่งค่อนข้างใสมาใช้ล้างพื้นและอุปกรณ์ต่างๆ

- การปรับปรุงระบบการทำงาน หรือการจัดการ เป็นการปรับปรุงขั้นตอนหรือกระบวนการทำงานรวมทั้งประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรเพื่อลดข้อผิดพลาดในการทำงาน อันเป็นสาเหตุของการเกิดของเสีย เช่น การปรับปรุงแผนการผลิตให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันในแต่ละหน่วยการผลิต เพื่อลดข้อผิดพลาดในการผลิต การอบรมเพื่อเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องแม่นยำช่วยรักษาความสะอาด รวมถึงการคัดแยกของเสียเพื่อรวบรวมไปกำจัดอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ยังรวมถึงการจัดทำเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการทำงาน และป้องกันการเกิดข้อผิดพลาดหรืออุบัติเหตุในการทำงานด้วย

๒.๓.๓.๓ การปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์

เป็นการปรับปรุงในรายละเอียดของผลิตภัณฑ์เพื่อหลีกเลี่ยง หรือลดการเกิดสารมลพิษบางอย่างในกระบวนการผลิต เช่น ผลิตภัณฑ์บางชนิดอาจมีภาชนะบรรจุที่ไม่จำเป็น เช่น ผงซักฟอกที่มีภาชนะบรรจุเป็นขวดพลาสติก ซึ่งพบว่าในกระบวนการผลิตมีของเสียที่เกิดจากขั้นตอนการผลิตขวดพลาสติกดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นของเสียที่บำบัดและกำจัดได้ยาก แต่ถ้าหากมีการออกแบบภาชนะบรรจุใหม่ ให้เป็นกล่องที่ทำด้วยกระดาษแทนก็จะไม่มีปัญหาในการกำจัดเศษพลาสติกดังกล่าว นอกจากนี้ การปรับเปลี่ยนรูปแบบหรือความเข้มข้นของผลิตภัณฑ์โดยเปลี่ยนจากที่อยู่ในรูปสารละลายให้อยู่ในรูปเป็นผง หรือเพิ่มความเข้มข้นของผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในรูปสารละลายก็จะทำให้ลดปริมาณการใช้ภาชนะบรรจุลงได้ ซึ่งก็หมายถึงการลดปริมาณของเสียที่เกิดจากการผลิตภาชนะบรรจุเหล่านั้นนั่นเอง

๒.๔ เก็บภาษีมลพิษที่วัตถุดิบและของเสีย ที่เกิดจากกระบวนการผลิตของภาคอุตสาหกรรม คือ การเก็บเงินจากผลิตภัณฑ์ที่ทำให้เกิดมลพิษในขั้นตอนการผลิต การบริโภค หรือ การกำจัด เป็นการแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดจากการผลิตของภาคอุตสาหกรรม โดยใช้มาตรการทางการเงินเป็นตัวกระตุ้นให้ภาคเอกชนหันมาลดปริมาณของเสียที่เกิดจากการผลิตมากกว่าการเน้นให้โรงงานอุตสาหกรรมลด ปริมาณของเสียโดยการบำบัดหรือกำจัด อันมีแนวความคิด ดังนี้

๒.๔.๑ ควรให้ออกสแก่โรงงานในการแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดจากกระบวนการผลิต โดยมีได้เน้นที่การ บำบัดหรือกำจัดของเสีย แต่เน้นที่การลดมลพิษที่เกิดจากกระบวนการผลิต เช่น การเปลี่ยนวัตถุดิบ การแยก ของเสียจากกระบวนการผลิตมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าประเภทอื่น

๒.๔.๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเปลี่ยนบทบาทจากการตรวจจับมาเป็นการกำกับดูแลและให้ความช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำในการลดมลพิษจากกระบวนการ ผลิต

๒.๔.๓ เป็นการระดมความรู้จากนักวิชาการจากภาคเอกชน บริษัทที่ปรึกษา องค์กรพัฒนาเอกชนและภาค รัฐในการช่วยเสนอแนะวิธีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมให้แก่โรงงาน จากเดิมที่ใช้เจ้าหน้าที่รัฐที่มีอยู่จำกัดทำให้ไม่เพียงพอและทันกับปัญหาที่เกิดขึ้น

การควบคุมมลพิษในสถานประกอบการโรงงาน

๓.๑ มลพิษทางอากาศ

มลพิษส่วนใหญ่เกิดจากควันที่ปล่อยออกจากโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งควันดังกล่าวมีผลต่อสุขภาพของมนุษย์โดยตรง ควันจากโรงงานอุตสาหกรรมบางแห่งที่มีก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์หรือไนโตรเจนออกไซด์เป็นองค์ประกอบ เมื่อรวมกับละอองน้ำในอากาศจะกลายเป็นสารละลายกรดซัลฟิวริกหรือกรดไนตริก เกิดเป็นฝนกรด อันเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสร้างความเสียหายต่อสิ่งก่อสร้าง สถานที่ที่ประสบปัญหามลพิษทางอากาศเหล่านี้ จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์เป็นอย่างมาก โดยจะมีผลต่อระบบทางเดินหายใจ ก่อให้เกิดโรคมะเร็ง หัวใจ โรคหอบหืด เยื่อตาอักเสบ และเป็นอันตรายต่อเด็กในครรภ์ซึ่งอาจทำให้เสียชีวิตได้

๓.๑.๑ การบริหารจัดการมลพิษที่ผ่านมา

๑) นำระบบการรายงานผลการตรวจวัดมลพิษทางอากาศจากปล่องโรงงานอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง (Continuous Emission Monitoring Systems: CEMs) มาใช้อย่างกว้างขวางมากขึ้น โดยมี การพัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อรายงานต่อหน่วยงานกำกับ ดูแล และใช้ประกอบการควบคุมการระบายมลพิษ รวมทั้งรายงานผลต่อสาธารณชน

๒) ศึกษาและนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการควบคุมและลดมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดมลพิษ เช่น การติดตั้ง Catalytic Converter เพื่อลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ไฮโดรคาร์บอน และออกไซด์ของไนโตรเจนจากรถยนต์ การติดตั้ง Flue Gas Desulfurization หรือ FGD ที่โรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงเพื่อควบคุมการระบายก๊าซซัลเฟอร์ ไดออกไซด์ การติดตั้งระบบควบคุมไอระเหยที่คลังน้ำมันเชื้อเพลิง (Vapor Recovery Unit : VRU) เพื่อลดการปล่อย VOCs เป็นต้น

๓) ดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่เป็นปัญหาเฉพาะพื้นที่ เช่น ปัญหามลพิษอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) และโอโซน (O₃) ในเมืองใหญ่ เขตควบคุมมลพิษจังหวัดระยองหรือพื้นที่อุตสาหกรรม ปัญหามลพิษในพื้นที่ย่านพระลาน ปัญหามลพิษจากหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือ ๘ จังหวัด

๓.๑.๒ ปัญหาและอุปสรรค

๑) การขยายตัวทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมส่งผลให้มีการเพิ่มปริมาณการใช้พลังงาน และการระบายมลพิษการเพิ่มขึ้นของจำนวนยานพาหนะ สถานประกอบการ กิจกรรมการก่อสร้าง เป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศและเสียง

๒) มีปัญหามลพิษที่สำคัญที่ต้องเตรียมการรับมือและเร่งแก้ไขในพื้นที่วิกฤต เช่น โอโซน (O₃) ในเขตเมือง และสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ในเขตควบคุมมลพิษจังหวัดระยอง (มาบตาพุด) พื้นที่อุตสาหกรรมอื่น เป็นต้น

๓) ปัญหาด้านพลังงานไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิงมีราคาสูงขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการบางส่วนปรับเปลี่ยนไปใช้พลังงานอื่นที่มีราคาถูก แต่อาจก่อให้เกิดปัญหามลพิษมากขึ้นหากไม่มีการควบคุมและกำกับดูแลให้อยู่ในมาตรฐานทางวิชาการและกฎระเบียบที่กำหนด

๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อจำกัดในการดำเนินงานแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง เช่นขาดบุคลากรที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหา ขาดอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสอบ เป็นต้น

๕) เกิดปัญหาการร้องเรียนด้านมลพิษทางอากาศและเสียงในชุมชนบ่อยครั้ง

๓.๒ มลพิษทางน้ำ

น้ำเสียจากอุตสาหกรรม เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของประเทศ เมื่อเปรียบเทียบกับปัญหามลพิษอื่นๆ แหล่งน้ำที่สำคัญของประเทศถูกปนเปื้อนด้วยสิ่งสกปรกและสารมลพิษต่างๆ แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับประเภทของอุตสาหกรรม วัตถุดิบที่ใช้และกระบวนการผลิต โดยปกติน้ำเสียอุตสาหกรรมเกิดจากกระบวนการล้างวัตถุดิบ การล้างเครื่องจักรอุปกรณ์ กระบวนการผลิต กระบวนการหล่อเย็น และน้ำเสียจากกิจกรรมต่างๆ ของพนักงานในโรงงาน เช่น สำนักงาน อาคารที่พักอาศัย และโรงอาหาร เป็นต้นลักษณะน้ำเสียอุตสาหกรรม มีดังนี้

๑) อุตสาหกรรมอาหาร

น้ำเสียจากอุตสาหกรรมอาหารมีความแตกต่างกันตามประเภทของโรงงาน วัตถุดิบ กระบวนการผลิต และปริมาณการผลิต ซึ่งลักษณะโดยทั่วไปของน้ำเสียประกอบด้วยสารอินทรีย์ สารแขวนลอย ธาตุอาหาร น้ำมันและไขมัน

๒) อุตสาหกรรมเยื่อกระดาษ

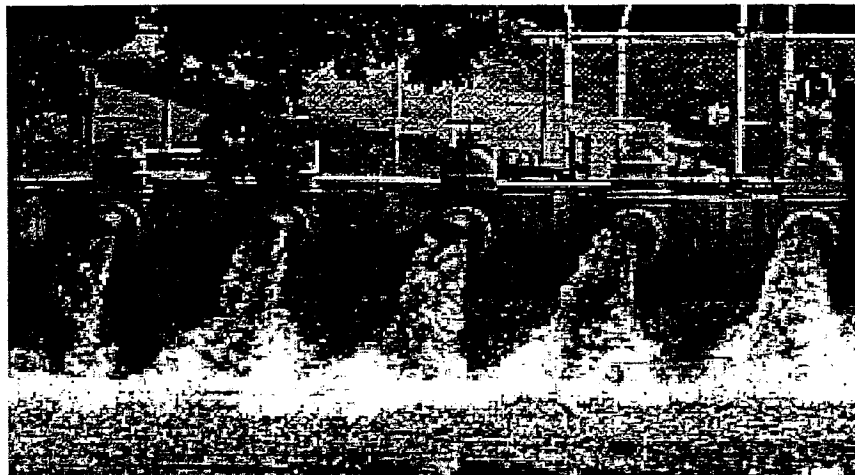
อุตสาหกรรมเยื่อกระดาษมีการใช้น้ำในปริมาณมาก และน้ำเสียที่เกิดขึ้นมีค่าบีโอดี และค่าซีโอดีสูงซึ่งมาจากกระบวนการผลิตเยื่อกระดาษและการฟอกสี อีกทั้งมีสารประกอบที่มีสีจากลิกนิน (Lignin) ของเยื่อไม้ที่ได้มาจากวัตถุดิบในการต้มเยื่อ และสารเคมีต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการฟอกเยื่อ

๓) อุตสาหกรรมกลั่นน้ำมัน

ส่วนประกอบที่สำคัญของน้ำเสียจากอุตสาหกรรมกลั่นน้ำมัน คือ น้ำมันที่อยู่ในสภาพอิมัลชัน และน้ำเสียจากอุตสาหกรรมนี้ประกอบด้วยสารที่มีกลิ่นเหม็น เช่น ไฮโดรเจนซัลไฟด์ แอมโมเนีย เมอร์แคปเทน และฟีนอล เป็นต้น

๔) อุตสาหกรรมชุบโลหะ

มีการใช้วัตถุดิบและสารเคมีหลายชนิด ทำให้น้ำเสียประกอบด้วยสารเคมีหลายชนิด เช่น แคดเมียม สังกะสี ทองแดง โซดาไฟ ไครเมียมเฮกซะวาเลนต์ อีกทั้งน้ำเสียยังมีความเป็นกรดสูง

รูปที่ ๓.๑ การปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม

๓.๒.๑ การจัดการมลพิษทางน้ำ

๑) จัดทำหลักเกณฑ์และเงื่อนไขด้านการจัดการน้ำเสียและของเสียเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปกำหนดเป็นเงื่อนไขในการให้ใบอนุญาตประกอบกิจการ ทำให้ผู้ประกอบการต้องมีแนวทางการจัดการน้ำเสียและของเสียตั้งแต่เริ่มการประกอบกิจการ

๒) ผลักดันการกำหนดเขตพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการตั้งหรือขยายโรงงานอุตสาหกรรม การเลี้ยงสุกร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง ออกระเบียบการขึ้นทะเบียนการประกอบกิจการเพื่อส่งเสริมให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานการประกอบกิจการ

๓) ส่งเสริมการประยุกต์ใช้เกณฑ์การปฏิบัติหรือแนวปฏิบัติที่ดีในการลดและป้องกันมลพิษจากแหล่งกำเนิด เทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด (Cleaner Production/ Clean Technology) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตที่ลดการใช้วัตถุดิบและพลังงาน ลดการเกิดของเสียและมลพิษ มีการใช้ทรัพยากรหมุนเวียนและการนำของเสียไปใช้ใหม่หรือใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตพลังงาน ทำให้ผู้ประกอบการลดต้นทุนการผลิตและการจัดการของเสีย

๔) ส่งเสริมการใช้มาตรการทางสังคมในการบริหารจัดการมลพิษทางน้ำ เช่น การสนับสนุนสมาคมผู้ประกอบการที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) การประกาศยกย่องชมเชยบุคคล/หน่วยงานที่ให้ความร่วมมือการจัดการคุณภาพน้ำ

๕) พัฒนาปรับปรุงฐานข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศคุณภาพน้ำและแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำระหว่างหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการคุณภาพน้ำและน้ำเสีย ภายใต้ปฏิญญาความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำวิกฤตของ ๔ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖) เสริมสร้างองค์ความรู้และขยายเครือข่ายภาคประชาชนในการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำต่างๆ และพื้นที่ที่มีความเสี่ยง เช่น เขตพื้นที่อุตสาหกรรม และติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำอัตโนมัติเพื่อการเตือนภัย

๗) แก้ไขปัญหามลพิษเฉพาะเรื่องและอุบัติภัยเหตุฉุกเฉิน อันเนื่องมาจากการระบายมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการบางแห่ง ที่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นบริเวณกว้างและรุนแรง เช่น การปนเปื้อนสารตะกั่วบริเวณห้วยคลิตี้ พื้นที่ตำบลมาบตาพุด จังหวัดระยอง เหตุการณ์ปลาตาย น้ำมันรั่วไหล เป็นต้น โดยประสานงานร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่เพื่อสืบหาสาเหตุและดำเนินการแก้ไข พร้อมทั้งดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ก่อมลพิษ

๓.๒.๒ ปัญหาและอุปสรรค

๑) กิจการหลายประเภทยังขาดกฎหมายและมาตรการที่ชัดเจนในการควบคุมมลพิษ เช่น การเพาะปลูกหรือการใช้น้ำในพื้นที่ชลประทาน การทำปุ๋ยสัตว์ อุตสาหกรรมชุมชน เป็นต้น มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินหรือมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งที่ประกาศใช้ ยังไม่สอดคล้องกับศักยภาพการรองรับของเสียและสถานการณ์ปัญหามลพิษในปัจจุบันในแต่ละพื้นที่

๒) ขาดมาตรการจูงใจ เช่น มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางสังคม เป็นต้น เพื่อให้ผู้ประกอบการหาวิธีลดมลพิษหรือของเสียให้น้อยลงจากการประกอบกิจการ รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ การให้ประชาชนลดการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการเกิดน้ำเสีย มีการจัดการน้ำเสียและให้ความร่วมมือในการจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย

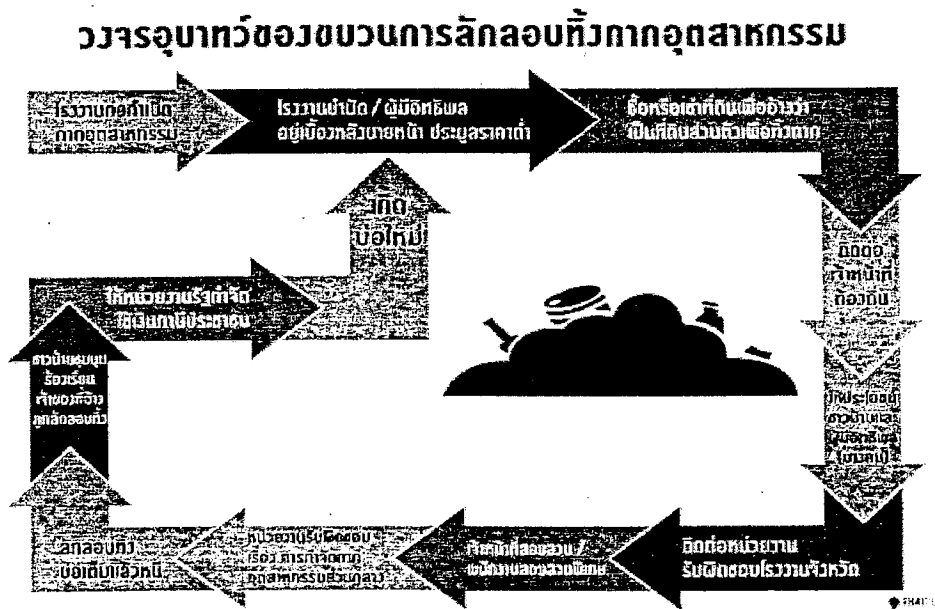
๓.๓ ขยะอุตสาหกรรม

ขยะอุตสาหกรรมมีทั้งขยะที่เป็นอันตราย และไม่เป็นอันตราย พบว่ามีกระบวนการลักลอบทิ้งขยะอุตสาหกรรมอันตรายในภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคตะวันตก รวม ๑๕ จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว นครนายก กรุงเทพฯ สมุทรปราการ สระบุรี ราชบุรี เพชรบุรี นครปฐม และ นอกจากนี้ยังพบว่า มีพื้นที่ลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมในทุกจังหวัด ยกเว้นจันทบุรี รวมเป็นทั้งหมด ๖๓ จุด โดยพบที่ชลบุรีมากที่สุดรวม ๒๑ จุด ฉะเชิงเทรา ๑๗ จุด สมุทรปราการและสมุทรสาครจังหวัดละ ๔ จุด ปราจีนบุรี ระยอง และสระแก้ว จังหวัดละ ๓ จุด ส่วนนครนายก กรุงเทพฯ สระบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี นครปฐม เพชรบุรี และที่ประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดละ ๑ จุด โดยชนิดของกากอุตสาหกรรมอันตรายที่ลักลอบทิ้งได้แก่

๑) กลุ่มกากสารเคมีแบบแห้ง เช่น กากตะกอนเคมี เถ้าลอย เถ้าหนัก เศษแม่พิมพ์ ล้ออัลลอยด์ เศษใยแก้ว เศษใยหิน ฯลฯ กลุ่มกากสารเคมีแบบน้ำ ซึ่งมีทั้งแบบเข้มข้น แบบที่ผสมมากับน้ำมัน และแบบผสมมากับน้ำ

๒) กลุ่มสารเคมี เช่น ปรีท สารหนู แคดเมียม ทองแดง แมงกานีส ตะกั่ว เบนซีน ฟีนอล และสารอโรมาติกอื่นๆ กลุ่มพลาสติก โฟม หนังสักราะ และเศษยางชนิดต่างๆ เศษหนังที่ใช้ผลิตเบาะรถยนต์ คอนโซล โฟมตู้เย็น ฟิล์มถ่ายรูป/ฟิล์มภาพยนตร์ กลุ่มภาชนะปนเปื้อน เช่น กระป๋องสี ฝาซีตสารเคมี กลุ่มกากโลหะ และกลุ่มขยะอิเล็กทรอนิกส์

๓) ของเสียจากการล้างถัง เช่น ถังสารเคมีอันตราย น้ำล้างมันหล่อลื่น ขยะจากเรือพาณิชย์และแท่นขุดเจาะน้ำมัน น้ำอับเฉาหรือน้ำผสมน้ำมันที่มาจากเรือพาณิชย์ระหว่างประเทศ และกากหางแร่ต่างๆ

รูปที่ ๓.๒ วงจรของขบวนการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรม

๓.๓.๑ การจัดการขยะอุตสาหกรรม ของเสียอันตราย และไม่อันตราย

๑) มีการเริ่มต้นสนับสนุนนโยบายการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน (Waste to Energy) โดยจัดตั้งคณะกรรมการภายใต้คณะอนุกรรมการประสานกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงพลังงาน มีการจัดทำระเบียบการจัดการขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน แผนการจัดการขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน และโครงการนำร่องการจัดการขยะมูลฝอยเป็นพลังงานทดแทน การตรวจสอบระบบการขนส่งกากของเสียอันตราย ตั้งแต่ต้นทางที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษจนถึงปลายทางที่เป็นสถานที่กำจัด รวมทั้งมีระบบการติดตาม ตรวจสอบ เช่น การใช้ระบบติดตามตำแหน่งของรถยนต์ผ่านดาวเทียม (GPS-Tracking) ให้แสดงผลควบคู่กับระบบเอกสารกำกับ การขนส่งของเสียอันตรายแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Manifest System) โดยเริ่มทดสอบกับรถยนต์ขนส่งกากของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม การแก้ไขปัญหาการลักลอบทิ้งกากของเสียการดำเนินการตามกฎหมายกับผู้กระทำผิด และการบำบัดฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน

๒) ดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสุขภาพและสิ่งแวดล้อมด้านสารมลพิษที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันไว้ ได้แก่ อนุสัญญาบาเซล (Basel Convention) ว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียและการกำจัด อนุสัญญาสตอกโฮล์ม (Stockholm Convention) ว่าด้วยสารพิษที่ตกค้างยาวนาน (Persistence Organic Pollutants หรือ POPs) อนุสัญญาออตเตอร์ดัม (Rotterdam Convention) ว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ อนุสัญญาที่อยู่ในระหว่างการเจรจาในเวทีโลก เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสารปรอท เป็นต้น

๓.๓.๒ ปัญหาและอุปสรรค

๑) นโยบายการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน (Waste to Energy) ยังไม่เกิดผลในทางปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม และมีข้อจำกัดในการดำเนินการปัญหาผลกระทบของสารเคมีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม โดยในภาคอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของแรงงาน สิ่งแวดล้อม และชุมชนโดยรอบโรงงาน อุตสาหกรรม ปัญหาการรั่วไหลของสารเคมี อุบัติภัยสารเคมีในโรงงาน และจากการขนส่งสารเคมี การลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายและของเสียอันตราย และการกำจัดและบำบัดสารเคมีจากอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

๒) การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมกลุ่มเครื่องจักรและอุปกรณ์ สินค้าอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ และยานยนต์ จะทำให้การนำเข้าหรือการเพิ่มปริมาณวัตถุดิบกลายเป็นของเสียอันตรายเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการนำเข้าสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่มีราคาถูก อายุการใช้งานสั้น จากประเทศที่มีการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน

บทที่ ๔

แนวคิดในการปฏิรูปการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการกิจการโรงงาน การแบ่งกลุ่มภารกิจต่างๆ ภายในกรมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างครบวงจรใหม่

๔.๑ การบริหารงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรม ในปัจจุบัน

๔.๑.๒ หน่วยงานภายในกรมโรงงานอุตสาหกรรม

๑) กลุ่มตรวจสอบภายใน มีภารกิจตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมโรงงานอุตสาหกรรม ๒๕๕๑ ข้อ ๔ ในกรมโรงงานอุตสาหกรรม ให้มีกลุ่มตรวจสอบภายใน เพื่อทำหน้าที่หลักในการตรวจสอบ การดำเนินงานภายในกรม รับผิดชอบงานขึ้นตรงต่ออธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- ดำเนินการตรวจสอบเกี่ยวกับงานด้านบริหารการเงิน และการบัญชีของกรม
- ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือ

ที่ได้รับมอบหมาย

๒) สำนักงานเลขานุการกรม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการทั่วไปของสำนักงาน และราชการอื่นที่มีได้แยกให้เป็นหน้าที่ของสำนักหรือส่วนราชการใดโดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ดังกล่าวให้รวมถึง

- ปฏิบัติงานสารบรรณของกรม
- ดำเนินการเกี่ยวกับงานช่วยอำนวยความสะดวกและงานเลขานุการของกรม
- ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสาร ผลการปฏิบัติงานและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน

ของกรม

- ประสานและดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ของงานราชการ

- ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับ

มอบหมาย

๓) ศูนย์บริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับ

- การบริหารงานบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนและระเบียบ

กระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างของส่วนราชการ

- ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะระบบราชการของกรมจัดโครงสร้าง

ส่วนราชการ วางระบบงาน

- วางแผนกำลังคน กำหนดและปรับปรุงรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่ง การตัดโอน

ตำแหน่งและอัตราเงินเดือน และขออนุมัติ เงินประจำตำแหน่ง การสรรหาและเลือกสรรการบรรจุและแต่งตั้ง การประเมินบุคคล เพื่อเลื่อนระดับตำแหน่ง การจัดทำและควบคุมบัญชีถือจ่ายเงินเดือน การรับรองเงินเดือน และค่าจ้างประจำเหลือจ่าย

- จัดทำทะเบียนประวัติ ข้อมูลบุคคล เครื่องราชอิสริยาภรณ์ การเลื่อนขั้นเงินเดือน

ดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวกับกองทุน บำเหน็จบำนาญข้าราชการ

- ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการแสดงสินทรัพย์ และหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การพัฒนาบุคคล

- การวางแผนและจัดทำหลักสูตร การฝึกอบรม สัมมนาบุคลากรภายในกรมและบุคคลภายนอกในด้านเทคนิคและวิชาการเฉพาะด้าน โดยเฉพาะทางด้านอุตสาหกรรม

- จัดทำโครงการและดำเนินการจัด ฝึกอบรม สัมมนาให้เป็นไปตามแผนและโครงการที่กำหนด

- การส่งเสริมและดำเนินการทางวินัย ส่งเสริมจริยธรรม และจรรยาบรรณ ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการ ประกันสังคม

- การดำเนินการเลือกสรรและสรรหาพนักงานราชการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ และการจัดทำแบบสัญญาจ้างพนักงานราชการ ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการสามัญ ประจำปีกรม (อ.ก.พ. กรม)

๔) กองคลัง

๕) ศูนย์สารสนเทศโรงงานอุตสาหกรรม มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับ

- การศึกษาและวิเคราะห์เทคโนโลยีสารสนเทศ ออกแบบระบบและขึ้นนำการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับงานด้านต่าง ๆ การวางแผนจัดการเทคโนโลยี (Management of Technology) โดยคำนึงถึงประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

- การวางโครงการเกี่ยวกับระบบสารสนเทศและการให้คำปรึกษาแนะนำหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับระบบสารสนเทศ

- การส่งเสริม การสนับสนุน และจัดหาเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ทุกหน่วยงานของกรม บริหารระบบเครื่อง ให้เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่างๆ ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนผู้ใช้ในระบบเครือข่าย (System Administrator)

- ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการระบบเครือข่าย (Network Administrator) ฝึกอบรมให้คำปรึกษาแนะนำการใช้ระบบเครื่อง คอมพิวเตอร์ การจัดระบบ (Configure) ปรับระบบ (Tune up) การจัดระบบฐานข้อมูล การให้คำปรึกษา แนะนำและประสานงานในการปรับปรุงและจัดทำโครงสร้างฐานข้อมูล ด้านปฏิบัติการระบบสารสนเทศ เช่น การจัดการทดสอบระบบงาน รวบรวมปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการในระบบต่างๆ ให้บริการสารสนเทศระบบงานกับหน่วยงานของกรม

- กำหนดตัวชี้วัดและกรอบข้อมูล และงานมาตรฐานการบริการ (QA) จัดโครงการฝึกอบรมทางวิชาการด้านสารสนเทศเผยแพร่สารสนเทศเกี่ยวกับสถิติโรงงาน ทะเบียน เครื่องจักร สารเคมี วัตถุอันตรายและสารระเหย วิเคราะห์รวบรวมผลเกี่ยวกับแนวโน้มด้านโรงงานและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ภาคอุตสาหกรรม การวางแผน ออกแบบ และพัฒนาโปรแกรมระบบงานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) ของหน่วยงานเพื่อให้บริการข้อมูลแก่หน่วยงานภายนอก ประชาชน และผู้ประกอบการ ให้สามารถได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง พร้อมนำไปใช้งานตามวัตถุประสงค์ (Front Office) พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานภายในเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

- เป็นศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานในเรื่องข้อมูลของวัตถุอันตรายกับส่วนราชการต่างๆ รวมทั้งภาคเอกชนและปฏิบัติตามงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

๖) สำนักกฎหมาย

๗) สำนักควบคุมวัตถุอันตราย มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับ

- จัดทำแผนและโครงการด้านการควบคุมวัตถุอันตรายและสารระเหย
  - ออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย ใบอนุญาตนำเข้า ใบอนุญาตส่งออก ใบอนุญาตมีไว้ในครอบครอง ใบอนุญาตผลิตซึ่งวัตถุอันตรายทางอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย
  - ตรวจสอบประกอบการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายหรือสารระเหย และตรวจติดตามเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายหรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย
  - ตรวจสอบเพื่อป้องกันหรือระงับเหตุกรณีร้องเรียนหรือร้องทุกข์เกี่ยวกับวัตถุอันตรายและสารระเหย
  - จัดทำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเคมีภัณฑ์ที่มีการผลิตหรือนำเข้าเพื่อป้องกันอันตรายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อบุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม
  - กำหนดชื่อและชนิดของวัตถุอันตรายทางอุตสาหกรรม และวิธีปฏิบัติในการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากวัตถุอันตราย
  - กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ เพื่อประโยชน์ในการควบคุม กำกับ ดูแลวัตถุอันตรายหรือสารระเหยโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายหรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย การควบคุม กำกับ ดูแลเอกชนผู้ที่ได้รับการรับรองฐานะให้เป็นผู้เชี่ยวชาญดำเนินการควบคุม การผลิต และการเก็บรักษาซึ่งวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย
  - กำหนดหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายและคณะกรรมการต่างๆ ที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการวัตถุอันตราย การเรียกชำระและการติดตามให้ผู้ประกอบกิจการ ชำระค่าธรรมเนียมใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ค่าธรรมเนียมรายปี และอื่นๆ ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย
  - จัดทำทะเบียนประวัติผู้ประกอบการวัตถุอันตรายทางอุตสาหกรรมและการเก็บรักษาทะเบียนประวัติดังกล่าว
  - การจัดทำสถิติเกี่ยวกับงานที่ตรวจสอบหรือดำเนินการ
  - การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการตรวจติดตามวัตถุอันตรายหรือสารระเหย และจัดทำเอกสารวิชาการต่างๆ ในงานที่เกี่ยวข้อง
  - ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย
- ๘) สำนักงานทะเบียนเครื่องจักรกลาง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ
- การพิจารณากำหนดนโยบาย แผนงาน และหลักเกณฑ์ ตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนเครื่องจักรตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักรพ.ศ.๒๕๑๔ และพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๐ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการระดมทุนโดยใช้เครื่องจักรเป็นหลักทรัพย์สิน
  - ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนเครื่องจักร ได้แก่ การตรวจสอบและพิจารณาค่าของจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักร ค่าของจดทะเบียนนิติกรรมจำนองเครื่องจักร และการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมอย่างอื่นเกี่ยวกับเครื่องจักรที่ได้จดทะเบียนไปแล้ว
  - การตรวจสอบติดตามผลเกี่ยวกับเครื่องจักรที่จดทะเบียนเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย การให้บริการประเมินราคาเครื่องจักร
  - การให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องการบำรุงรักษาสภาพเครื่องจักร การปรับปรุง และทดแทนเครื่องจักร (Retrofit)

- ให้บริการข้อมูลทางวิชาการและจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องจักร การเก็บรักษา เอกสารสิทธิ์และนิติกรรมสัญญาต่างๆ เกี่ยวกับเครื่องจักร ควบคุม กำกับดูแล สำนักงานทะเบียนเครื่องจักร ประจำจังหวัด ๗๕ จังหวัดทั่วประเทศ

- ปฏิบัติงานตามนโยบายเร่งด่วนต่างๆ ของรัฐบาล รวมถึงการปฏิบัติงานร่วมกับ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

๙) สำนักเทคโนโลยีความปลอดภัย มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ

- ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา และกำหนดนโยบาย แผนงาน หลักเกณฑ์ และมาตรฐาน ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย สุขอนามัย การบริหารความปลอดภัย และการประหยัดพลังงานของโรงงาน

- ส่งเสริม สนับสนุน และให้บริการด้านเทคโนโลยีความปลอดภัย อาชีวอนามัย สุขอนามัย การบริหารความปลอดภัย และการประหยัดพลังงานของโรงงาน

- ป้องกันและประสานการระงับภัยจากโรงงานและการประหยัดพลังงาน

- ให้บริการตรวจสอบความปลอดภัยแก่ผู้ประกอบการโรงงานหรือหน่วยงานภาครัฐ ที่ร้องขอ ในกรณีที่มีความเสี่ยงสูงหรือต้องใช้ความชำนาญพิเศษเฉพาะด้าน

- ตรวจสอบรายงานความปลอดภัยของผู้ประกอบการโรงงานตามกฎหมายว่าด้วย โรงงาน พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องตามกฎหมายดังกล่าว

- ติดต่อและประสานความร่วมมือด้านความปลอดภัยของโรงงานกับหน่วยงานหรือ องค์กรด้านความปลอดภัยทั้งในและต่างประเทศ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากอุบัติเหตุ รวมทั้งการกีดกัน ทางการค้าด้วยเหตุผลจากความเสี่ยงภัย

- พิจารณาอนุญาต ควบคุม กำกับดูแล บุคลากรหรือหน่วยงานด้านความปลอดภัย ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

- ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือ ที่ได้รับมอบหมาย

๑๐) สำนักเทคโนโลยีน้ำและสิ่งแวดล้อมโรงงาน มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับ

- การกำหนดนโยบาย แผนงาน หลักเกณฑ์ และมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมและ เทคโนโลยี การผลิตของโรงงาน

- การส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการโรงงานในด้านเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม

- การเพิ่มศักยภาพการผลิตของธุรกิจอุตสาหกรรม และการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โรงงาน - การจัดการน้ำเพื่อการอุตสาหกรรม

- การบำบัดและกำจัดมลพิษจากโรงงาน

- การศึกษาและกำหนดการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม เช่น หลักการ ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluters Pay Principle)

- การขึ้นทะเบียนหน่วยงานจัดฝึกอบรมและกำกับดูแลบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อมประจำ โรงงาน

- การพัฒนาและกำกับดูแลหลักสูตรการฝึกอบรมและการสอบมาตรฐานการศึกษา และกำหนดแนวทางเพื่อรองรับมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม

- การส่งเสริมและสนับสนุนโรงงานให้เข้าสู่มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับ สากล การส่งเสริมและสนับสนุนดำเนินการประเมินจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ สนับสนุนการประยุกต์ใช้ระบบ

สารสนเทศการจัดการในโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพในภาคอุตสาหกรรม ประสานการจัดการและ
ขจัดมลพิษอุตสาหกรรมเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

- การจัดทำข้อมูลเผยแพร่ให้บริการคำปรึกษาแนะนำด้านสิ่งแวดล้อมและการผลิต
ที่สะอาด พัฒนาระบบข้อมูลสิ่งแวดล้อมโรงงาน ประสานเครือข่ายพร้อมปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมและ
เทคโนโลยีร่วมกับหน่วยงานภายนอก

- สนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นในงานที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับ
มอบหมาย โดยมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจำนวน ๓ คน

๑๑) สำนักบริหารจัดการภาคอุตสาหกรรม มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับ

- การจัดทำแผนและโครงการ ด้านการกำกับ ตรวจสอบ และพิจารณาออกใบอนุญาต
ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานเฉพาะประเภทโรงงานลำดับที่ ๑๐๑ ลำดับที่ ๑๐๕ และลำดับที่ ๑๐๖ และ
การกำหนดนโยบายแผนงานหลักเกณฑ์ และมาตรฐานด้านพิจารณาอนุญาต

- การจัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานการส่งเสริม
สนับสนุนผู้ประกอบการโรงงานในด้านการจัดการวัสดุที่ไม่ใช้แล้วให้มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี
และการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด

- การศึกษาพัฒนาและดำเนินการเกี่ยวกับศูนย์บริหารจัดการของเหลือใช้จาก
อุตสาหกรรม การปรับปรุงและฟื้นฟูสภาพพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนจากการประกอบกิจการโรงงาน

- การจัดตั้งและกำกับดูแลศูนย์ขนส่งและศูนย์ข้อมูลวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว

- การกำหนดชนิดวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่เป็นอันตรายและไม่เป็นอันตราย การกำหนดชนิด
หรือประเภทของเสียเคมีวัตถุ และเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใช้แล้วเพื่อการนำเข้าหรือส่งออก

- การตรวจสอบ ระบบใบกำกับกับการขนส่ง การแต่งตั้งตัวแทนให้เป็นผู้รวบรวม ผู้ขนส่ง
ผู้จัดการ หรือผู้จัดหาวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว

- การให้บริการคำปรึกษาด้านการจัดการวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว

- การตรวจสอบและพิจารณาอนุญาตนำเข้าผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์
ที่ใช้แล้ว

- การอนุญาตนำสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วออกนอกบริเวณโรงงาน

- การตรวจสอบและพิจารณาอนุญาตครอบครองน้ำมันหล่อลื่นที่ใช้แล้ว และของเสีย
เคมีวัตถุตามกฎหมายว่าด้วยอันตรายและข้อตกลงระหว่างประเทศตามอนุสัญญาบาเซลและพิธีสารต่างๆ
ที่เกี่ยวข้องกับของเสียเคมีวัตถุ

- การศึกษาเทคโนโลยีการฟื้นฟูสภาพดินที่ปนเปื้อน การกำหนดมาตรการ หลักเกณฑ์
เพื่อลดผลกระทบต่อดินและน้ำใต้ดิน ตลอดจนการกำหนดมาตรฐานหลุมฝังกลบเพื่อป้องกันการปนเปื้อน

- การศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยี เตาเผาวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว และหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ
คณะกรรมการหรือคณะทำงานที่เกี่ยวกับการจัดการวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
อุตสาหกรรม

- ตรวจสอบโรงงานเพื่อการจัดระดับและดำเนินการเพื่อยกมาตรฐานการประกอบ
กิจการ โรงงานภายใต้ยุทธศาสตร์การสร้างสมดุลระหว่างภาคธุรกิจอุตสาหกรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ
สังคม สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

- พัฒนาและสนับสนุนระบบลอจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานหรือซัพพลายเชนของภาคอุตสาหกรรม ประสานงานกับองค์กรทั้งภายในและภายนอกเพื่อเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาระบบลอจิสติกส์ อุตสาหกรรม

- จัดทำข้อมูลระบบการขนส่งวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์เผยแพร่ความรู้ให้กับผู้ประกอบการ กำกับดูแลและพัฒนาเครือข่ายทั้งส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นในการกำกับดูแลโรงงานรวมทั้งศึกษาและจัดทำรายงานข้อเสนอ เกี่ยวกับอุตสาหกรรมในด้านกระบวนการผลิต กำลังการผลิต เทคโนโลยีการผลิต

- การดำเนินการเกี่ยวกับการฟื้นฟู และการจัดระเบียบพื้นที่ของผู้ประกอบการให้อยู่ร่วมกับชุมชนได้ รวมทั้งตรวจสอบเพื่อป้องกันหรือระงับกรณีร้องเรียนเกี่ยวกับเหตุเดือดร้อนรำคาญหรืออันตรายจากโรงงาน

- การตรวจสอบกรณีเกิดอุบัติเหตุจากโรงงานหรือสอบสวนปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นในงานที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ๑ คน

๑๒) สำนักบริหารยุทธศาสตร์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการ

- วิเคราะห์ ศึกษา จัดทำและพัฒนายุทธศาสตร์ของกรมให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระทรวง

- เสนอแนะและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการในกรมเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า เพื่อการเชื่อมโยงและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ ของกรมไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผล โดยให้สอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนกลยุทธ์แผนงบประมาณ แผนแม่บทของกรม แนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสภาวะแวดล้อมภายนอกต่างๆ กำกับการจัดทำแผนงานของหน่วยงานในสังกัด ส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนแม่บทของกรมในงานด้านต่างๆ เสนอแนะนโยบายในการตั้งและจัดสรรงบประมาณประจำปีของกรม ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของกรม

- จัดทำรายงานเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารราชการในกรม ประสานและดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการร่วมกับหน่วยงานกลางต่างๆ และหน่วยงานในกรม/กระทรวง

- ดำเนินการเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

๑๓) สำนักโรงงานอุตสาหกรรมรายสาขา ๑ ดูแลรับผิดชอบกิจการเกี่ยวกับสุรา

แอลกอฮอล์ เอทานอล สุราผลไม้ มอลต์ เบียร์ น้ำดื่ม เครื่องดื่ม น้ำอัดลม ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ ไอศกรีม นำนม ผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ บ่มไบซา ไบยาสูบ ผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม น้ำมันจากพืชหรือสัตว์ ผัก พืช หรือผลไม้ เมล็ดพืช หัวพืช อาหารจากแป้ง น้ำตาล น้ำหวาน เครื่องปรุง เครื่องประกอบอาหาร น้ำแข็ง อาหารสัตว์ ห้องเย็น

๑๔) สำนักโรงงานอุตสาหกรรมรายสาขา ๒ ดูแลรับผิดชอบกิจการเกี่ยวกับสิ่งทอ

ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ เรือ รถไฟ จักรยานยนต์ อากาศยาน พอกหนัง ผลิตภัณฑ์มิใช่เครื่องแต่งกาย รองเท้า เครื่องแต่งกาย รถยนต์ ถักผ้า เสื้อ พรม เข็มก ตาข่าย แห อวน ผลิตภัณฑ์มิได้ถักทอ

๑๕) สำนักโรงงานอุตสาหกรรมรายสาขา ๓ ดูแลรับผิดชอบกิจการเกี่ยวกับโรงกลั่นผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม เคมีภัณฑ์ ปุ๋ย สี ยา เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์เคมี เกลือ ยางยางสังเคราะห์ พลาสติก แก้ว กระเบื้อง ซีเมนต์ เครื่องปั้นดินเผา ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม

๑๖) สำนักโรงงานอุตสาหกรรมรายสาขา ๔ ดูแลรับผิดชอบกิจการเกี่ยวกับหลอมหล่อโลหะ เครื่องยนต์ เครื่องมือ ผลิตภัณฑ์ในการก่อสร้าง อุปกรณ์ไฟฟ้า โรงกลึงอาวุธปืน ตบแต่งผลิตภัณฑ์หม้อน้ำ เครื่องจักร เครื่องคำนวณ ตู้เย็น เครื่องไฟฟ้า วิทยุ เครื่องมือวิทยาศาสตร์ เลนส์ นาฬิกา

๑๗) สำนักโรงงานอุตสาหกรรมรายสาขา ๕ ดูแลรับผิดชอบกิจการเกี่ยวกับไฟฟ้า ก๊าซ ไอ้ น้ำ โรงพิมพ์ ซีดี เครื่องเล่น เครื่องเรือนจากไม้และโลหะ เครื่องประดับเครื่องดนตรี เครื่องกีฬา กระดาษ ไซ ขอยไม้ ผลิตภัณฑ์ไม้

๑๘) สำนักสนธิสัญญาและยุทธศาสตร์

๑๙) สำนักวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมโรงงาน มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับ

- การให้บริการวิเคราะห์ ทดสอบมลพิษและวัสดุที่ไม่ใช่แล้วจากโรงงานอุตสาหกรรม
- การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพห้องปฏิบัติการ วิเคราะห์ให้เข้าสู่ระบบมาตรฐาน
- การศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคนิคและวิธีการวิเคราะห์ทดสอบ การให้คำ แนะนำ ปรึกษาและเผยแพร่เทคนิคและวิธีการวิเคราะห์ทดสอบ การใช้เครื่องมือและการพัฒนาระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการ

- การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ด้านการวิเคราะห์ทดสอบ การกำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นทะเบียนและกำกับดูแลห้องปฏิบัติการวิเคราะห์เอกชน การวิเคราะห์วิจัยข้อมูลมลพิษอุตสาหกรรมเพื่อการเตือนภัยคุณภาพน้ำและอากาศที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

- การศึกษา วิจัย รวบรวม ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลมลพิษอุตสาหกรรม

- การจัดทำ แผนงานและแผนปฏิบัติงานเพื่อการอนุรักษ์ และการเตือนภัยคุณภาพน้ำที่ได้รับผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรม การสำรวจและจัดทำรายงานปริมาณสารมลพิษอุตสาหกรรมทางน้ำและอากาศซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะพื้นที่ลุ่มน้ำสายหลักของประเทศและบริเวณที่อาจเกิดวิกฤติมลพิษอุตสาหกรรม การกำหนดเขตพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากมลพิษอุตสาหกรรม การตรวจสอบและรายงานสถานการณ์ในสภาวะฉุกเฉินจากการประกอบอุตสาหกรรม

- การปฏิบัติงานพิเศษกรณีฉุกเฉิน/เร่งด่วนที่ต้องมีการตรวจวิเคราะห์ชนิดและปริมาณสารพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชีวิตและความปลอดภัยของประชาชนการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษอุตสาหกรรมประจำปี

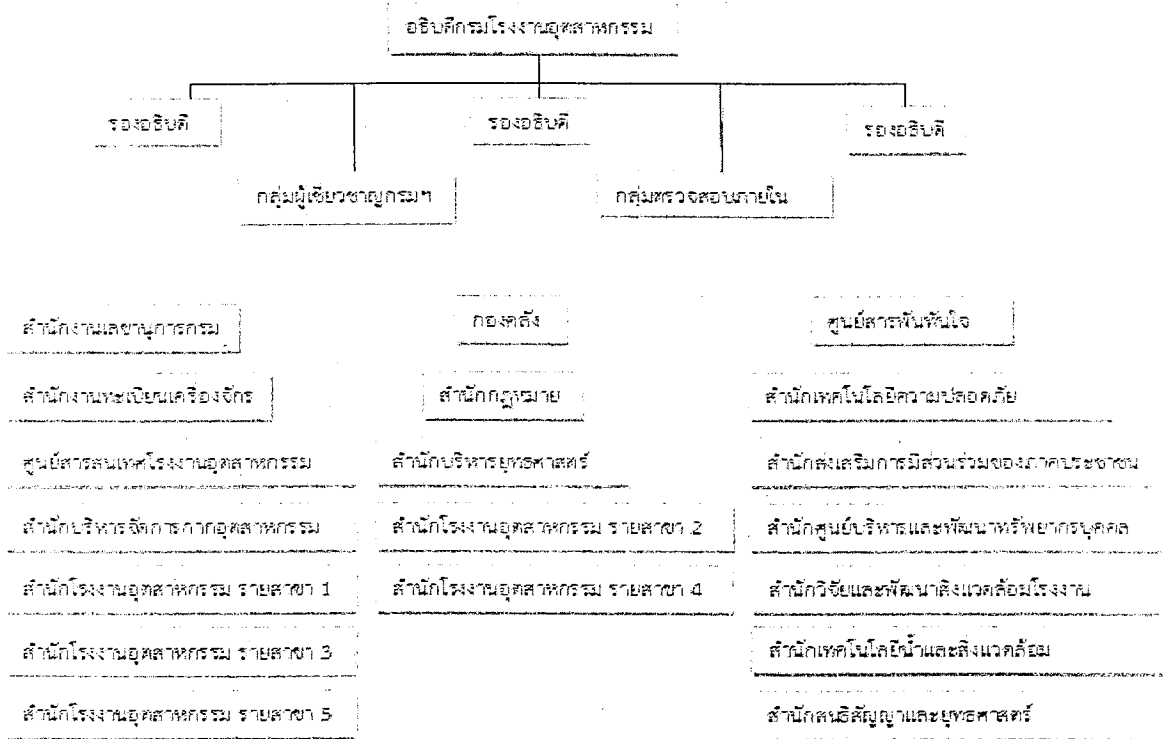
- การจัดทำ และเผยแพร่เอกสารวิชาการด้านมลพิษอุตสาหกรรม ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๒๐) ศูนย์บริการสารพันหัวใจ กรมโรงงานอุตสาหกรรม (กรอ.) ได้มีความสนใจที่จะหาช่องทางใหม่ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการบริการที่ดีขึ้น และสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้มารับบริการ โดย กรอ. ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้เพื่อพัฒนางานบริการเข้าสู่ระบบการขออนุญาตผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-license) รวม ๖๗ รายการ ตลอดจนจัดทำศูนย์บริการสารพันหัวใจ (Express Service Center) เพื่อให้บริการสำหรับผู้ที่ยังต้องการมาติดต่อที่ กรอ. ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ และ ถือเป็นโครงการนำร่อง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสำหรับผู้มาติดต่อให้ได้รับบริการตามภารกิจที่สะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น

๒๑) สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒๒) ศูนย์เฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก

กรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้ก่อตั้ง “ศูนย์เฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก (Eastern Industrial Environment Monitoring Center: EIMC)” ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อม โรงงานภาคตะวันออก จังหวัดชลบุรี (ศวร. ตอ.) ซึ่งเป็นศูนย์ควบคุมปฏิบัติการเพื่อเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออก โดยทำการเชื่อมโยงข้อมูลของระบบการตรวจวัดและรายงานผลคุณภาพสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าสู่ฐานข้อมูลกลาง ทำการแสดงผลการตรวจวัดอย่างต่อเนื่อง ที่โปรแกรมประมวลผลกลาง (Central Environmental Quality Management System, CEQMS) และระบบการบริการข้อมูลผลการตรวจวัดมลพิษบนอินเทอร์เน็ต (Web Application) เพื่อให้หน่วยงานราชการ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไปสามารถตรวจสอบการระบายมลสารต่างๆ จากโรงงานได้ตลอดเวลา ตลอดจนสามารถทราบสถานการณ์มลพิษในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถประสานกับผู้เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็ว ตลอดจนแก้ไขปัญหาได้อย่างทันที่ ลดความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นและลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบ รวมถึงสิ่งแวดล้อมโดยรวม อีกทั้งศูนย์ฯ ยังเป็นแหล่งข้อมูลและสารสนเทศมลพิษอุตสาหกรรมภาคตะวันออก เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานในด้านสถานการณ์สิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปใช้ประกอบในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

รูปที่ ๔.๑ ผังบริหารองค์กรของกรมโรงงานอุตสาหกรรมในปัจจุบัน
(ที่มา : กรมโรงงานอุตสาหกรรม)

๔.๒ แนวคิดในการแบ่งกลุ่มภารกิจใหม่ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม

หากพิจารณาการดำเนินกิจกรรมให้ครบวงจร สามารถแบ่งกลุ่มงานต่างๆ ได้ ๓ กลุ่มงาน ดังนี้

- ๑) กลุ่มงานพิจารณาอนุญาต เก็บรวบรวมข้อมูล และเก็บภาษีต่างๆ ของโรงงาน
- ๒) กลุ่มงานส่งเสริม สนับสนุน กระบวนการผลิต และกิจกรรมของโรงงาน
- ๓) กลุ่มงานกำกับดูแล และจัดการปัญหามลพิษที่เกิดจากกระบวนการผลิตของโรงงาน

จาก ๓ กลุ่มดังกล่าว สามารถกำหนดสำนักงานในการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

๔.๒.๑ กลุ่มงานพิจารณาอนุญาต เก็บข้อมูลและภาษีต่างๆ ของโรงงาน จะมีหน่วยงานภายใต้การดำเนินกิจกรรม ดังนี้

- **สำนักบริหารกลาง มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้**

- การบริหารงานบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนและระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยลูกจ้างของส่วนราชการ

- ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะระบบราชการของกรมจัดโครงสร้างส่วนราชการวางระบบงาน

- วางแผนกำลังคน กำหนดและปรับปรุงรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่ง การตัดโอนตำแหน่ง และอัตราเงินเดือน และขออนุมัติเงินประจำตำแหน่ง การสรรหาและเลือกสรรการบรรจุและแต่งตั้ง การประเมินบุคคล เพื่อเลื่อนระดับตำแหน่ง การจัดทำและควบคุมบัญชีถือจ่ายเงินเดือน การรับรองเงินเดือน และค่าจ้างประจำเหลือจ่าย

- จัดทำทะเบียนประวัติ ข้อมูลบุคคล เครื่องราชอิสริยาภรณ์ การเลื่อนชั้นเงินเดือน ดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวกับกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

- ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการแสดงสินทรัพย์ และหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การพัฒนาบุคคล

- การวางแผนและจัดทำหลักสูตร การฝึกอบรม สัมมนาบุคลากรภายในกรมและบุคคลภายนอกในด้านเทคนิคและวิชาการเฉพาะด้าน โดยเฉพาะทางด้านอุตสาหกรรม

- จัดทำโครงการและดำเนินการจัด ฝึกอบรม สัมมนาให้เป็นไปตามแผนและโครงการที่กำหนด

- การส่งเสริมและดำเนินการทางวินัย ส่งเสริมจริยธรรม และจรรยาบรรณ ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการ ประกันสังคม

- การดำเนินการเลือกสรรและสรรหาพนักงานราชการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยพนักงานราชการ และการจัดทำแบบสัญญาจ้างพนักงานราชการ ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการสามัญ ประจำปี (อ.ก.พ. กรม)

- **สำนักบริหารยุทธศาสตร์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้**

- วิเคราะห์ ศึกษา จัดทำและพัฒนายุทธศาสตร์ของกรมให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระทรวง

- เสนอแนะและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการในกรมเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า เพื่อการเชื่อมโยงและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ ของกรมไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผล โดยให้สอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนกลยุทธ์

แผนงบประมาณ แผนแม่บทของกรม แนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสถานะแวดล้อมภายนอกต่างๆ กำกับกับการจัดทำแผนงานของหน่วยงานในสังกัด ส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนแม่บทของกรมในงานด้านต่างๆ เสนอแนะนโยบายในการตั้งและจัดสรรงบประมาณประจำปีของกรม ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของกรม

- จัดทำรายงานเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารราชการในกรม ประสานและดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการร่วมกับหน่วยงานกลางต่างๆ และหน่วยงานในกรม/กระทรวง

- ดำเนินการเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

● **สำนักศูนย์สารสนเทศและข้อมูลโรงงาน มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้**

- การศึกษาและวิเคราะห์เทคโนโลยีสารสนเทศ ออกแบบระบบและชี้้นำการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับงานด้านต่างๆ การวางแผนจัดการเทคโนโลยี (Management of Technology) โดยคำนึงถึงประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

- การวางโครงการเกี่ยวกับระบบสารสนเทศและการให้คำปรึกษาแนะนำหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับระบบสารสนเทศ

- การส่งเสริม การสนับสนุน และจัดหาเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทุกหน่วยงานของกรม บริหารระบบเครื่อง ให้เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่างๆ ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนผู้ใช้ในระบบเครือข่าย (System Administrator)

- ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการระบบเครือข่าย (Network Administrator) ฝึกอบรมให้คำปรึกษา แนะนำการใช้ระบบเครื่อง คอมพิวเตอร์ การจัดการระบบ (Configure) ปรับระบบ (Tune up) การจัดการฐานข้อมูล การให้คำปรึกษา แนะนำและประสานงานในการปรับปรุงและจัดทำโครงสร้างฐานข้อมูลด้านปฏิบัติการระบบสารสนเทศ เช่น การจัดการทดสอบระบบงาน รวบรวมปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการในระบบต่าง ๆ ให้บริการ สารสนเทศระบบงานกับหน่วยงานของกรม

- กำหนดตัวชี้วัดและกรอบข้อมูล และงานมาตรฐานการบริการ (QA) จัดโครงการฝึกอบรมทางวิชาการด้านสารสนเทศเผยแพร่สารสนเทศเกี่ยวกับสถิติโรงงาน ทะเบียน เครื่องจักร สารเคมี วัตถุอันตราย และสารระเหย วิเคราะห์รวบรวมผลเกี่ยวกับแนวโน้มด้านโรงงานและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรม การวางแผน ออกแบบ และพัฒนาโปรแกรมระบบงานบน เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) ของหน่วยงาน เพื่อให้บริการข้อมูลแก่หน่วยงานภายนอก ประชาชน และผู้ประกอบการ ให้สามารถได้รับข้อมูลที่ถูกต้องพร้อมนำไปใช้งานตามวัตถุประสงค์ (Front Office) พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานภายใน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรไปรุ่งใส และสามารถตรวจสอบได้

- เป็นศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานในเรื่องข้อมูลของวัตถุอันตรายกับส่วนราชการต่างๆ รวมทั้งภาคเอกชน และปฏิบัติตามงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

● **สำนักกฎหมาย**

● **สำนักงานเก็บค่ามลพิษจากโรงงานและเก็บภาษี**

- การศึกษาและกำหนดการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม เช่น หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluters Pay Principle)

- เก็บค่ามลพิษ และเก็บภาษีจากโรงงาน

๔.๒.๒ กลุ่มงานส่งเสริม สนับสนุน กระบวนการผลิต และกิจกรรมของโรงงาน

- **สำนักวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิต และผลิตภัณฑ์ของโรงงาน**

- การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพห้องปฏิบัติการ วิเคราะห์ให้เข้าสู่ระบบมาตรฐาน
- การศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคนิคและวิธีการวิเคราะห์ทดสอบ การให้คำ แนะนำ ปรีกษา และเผยแพร่เทคนิคและวิธีการวิเคราะห์ทดสอบ การใช้เครื่องมือและการพัฒนาระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการ
- การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ด้านการวิเคราะห์ทดสอบ การกำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นทะเบียนและกำกับดูแลห้องปฏิบัติการวิเคราะห์เอกชน การวิเคราะห์วิจัยข้อมูลมลพิษอุตสาหกรรมเพื่อการเตือนภัยคุณภาพน้ำและอากาศที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม

- **สำนักวิจัยและพัฒนาเพื่อลดปัญหามลพิษจากกระบวนการผลิตของโรงงาน**

- การศึกษา วิจัย รวบรวม ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลมลพิษอุตสาหกรรม
- การจัดทำแผนงานและแผนปฏิบัติงานเพื่อการอนุรักษ์ และการเตือนภัยคุณภาพน้ำที่ได้รับผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรม การสำรวจและจัดทำ รายงานปริมาณสารมลพิษอุตสาหกรรมทางน้ำและอากาศซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะพื้นที่ลุ่มน้ำสายหลักของประเทศ และบริเวณที่อาจเกิดวิกฤตมลพิษอุตสาหกรรม การกำหนดเขตพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากมลพิษอุตสาหกรรม การตรวจสอบและรายงานสถานการณ์ในสภาวะฉุกเฉินจากการประกอบอุตสาหกรรม

- การปฏิบัติงานพิเศษกรณีฉุกเฉิน/เร่งด่วนที่ต้องมีการตรวจวิเคราะห์ชนิดและปริมาณสารพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชีวิตและความปลอดภัยของประชาชนการจัดทำรายงานสถานการณ์มลพิษอุตสาหกรรมประจำปี

- การจัดทำ และเผยแพร่เอกสารวิชาการด้านมลพิษอุตสาหกรรม ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

- **สำนักวิจัยและพัฒนาเพื่อลดปัญหาอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในโรงงาน**

- **สำนักงานจดทะเบียนเครื่องจักร**

- การพิจารณากำหนดนโยบาย แผนงาน และหลักเกณฑ์ ตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนเครื่องจักรตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. ๒๕๑๔ และพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการระดมทุนโดยใช้เครื่องจักรเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน

- ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนเครื่องจักร ได้แก่ การตรวจสอบและพิจารณาค่าของจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักร ค่าของจดทะเบียนนิติกรรมจำนองเครื่องจักร และการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมอย่างอื่นเกี่ยวกับเครื่องจักรที่ได้จดทะเบียนไปแล้ว

- การตรวจสอบติดตามผลเกี่ยวกับเครื่องจักรที่จดทะเบียนเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย การให้บริการประเมินราคาเครื่องจักร

- การให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องการบำรุงรักษาสภาพเครื่องจักร การปรับปรุง และทดแทนเครื่องจักร (Retrofit)

- ให้บริการข้อมูลทางวิชาการและจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องจักร การเก็บรักษา เอกสารสิทธิ์และนิติกรรมสัญญาต่างๆ เกี่ยวกับเครื่องจักร ควบคุม กำกับดูแลสำนักงานทะเบียนเครื่องจักร ประจำจังหวัด ๗๕ จังหวัดทั่วประเทศ

- ปฏิบัติงานตามนโยบายเร่งด่วนต่างๆ ของรัฐบาล รวมถึงการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

- สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

๔.๒.๓ กลุ่มงานกำกับดูแล และจัดการปัญหามลพิษที่เกิดจากกระบวนการผลิตของโรงงาน

- สำนักบริหารจัดการอากาศเสียจากโรงงาน

- จัดทำนโยบายและแผนหลักการส่งเสริมและรักษาคุณภาพอากาศ

- จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านอากาศ และประสานการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อลดและขจัดมลพิษทาง

อากาศ

- จัดทำแผนปฏิบัติการฉุกเฉิน ประสานการปฏิบัติการ ควบคุม แก้ไข ภาวะมลพิษทางอากาศ พื้นที่และประเมินความเสียหายในบริเวณที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศ

- เสนอแนะมาตรฐาน มาตรการ หลักเกณฑ์ และวิธีการควบคุมมลพิษทางอากาศ

- ติดตาม ตรวจสอบ คุณภาพอากาศและเสียง และจัดทำรายงานสถานการณ์ด้านมลพิษทางอากาศ

- พัฒนาระบบ รูปแบบ หลักเกณฑ์ปฏิบัติ และวิธีการที่เหมาะสมในการลดมลพิษทางอากาศ

- เสนอแนะ ร่วมมือ และดำเนินมาตรการระหว่างประเทศด้านการจัดการคุณภาพอากาศ ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

- สำนักบริหารจัดการน้ำเสียจากโรงงาน

- จัดทำนโยบายและแผนหลักการส่งเสริมและรักษาคุณภาพน้ำ

- จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านน้ำ และประสานการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อลดและขจัดมลพิษทางน้ำ

- จัดทำแผนปฏิบัติการฉุกเฉิน ประสานการปฏิบัติการ ควบคุม แก้ไข ภาวะมลพิษทางน้ำ พื้นที่และประเมินความเสียหายในบริเวณที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษทางน้ำ

- เสนอแนะมาตรฐาน มาตรการ หลักเกณฑ์และวิธีการควบคุมมลพิษทางน้ำ

- ติดตาม ตรวจสอบ คุณภาพอากาศและเสียง และจัดทำรายงานสถานการณ์ด้านมลพิษทางน้ำ

- พัฒนาระบบ รูปแบบ หลักเกณฑ์ปฏิบัติและวิธีการที่เหมาะสมในการลดมลพิษทางน้ำ

- เสนอแนะ ร่วมมือ และดำเนินมาตรการระหว่างประเทศด้านการจัดการคุณภาพน้ำ ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

- สำนักบริหารจัดการขยะจากกระบวนการผลิตของโรงงาน

- การจัดทำแผนและโครงการ ด้านการกำกับ ตรวจสอบและพิจารณาออกใบอนุญาต ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานเฉพาะประเภทโรงงานลำดับที่ ๑๐๑ ลำดับที่ ๑๐๕ และลำดับที่ ๑๐๖ และการกำหนดนโยบายแผนงานหลักเกณฑ์ และมาตรฐานด้านพิจารณาอนุญาต

- การจัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานการส่งเสริมสนับสนุนผู้ประกอบการโรงงาน ในด้านการจัดการวัสดุที่ไม่ใช้แล้วให้มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีและการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด

- การศึกษาพัฒนาและดำเนินการเกี่ยวกับศูนย์บริหารจัดการของเหลือใช้จากอุตสาหกรรม การปรับปรุงและฟื้นฟู สภาพพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนจากการประกอบกิจการโรงงาน

- การจัดตั้งและกำกับดูแลศูนย์ขนส่งและศูนย์ข้อมูลวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว

- การกำหนดชนิดวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่เป็นอันตรายและไม่เป็นอันตราย การกำหนดชนิดหรือประเภทของเสียเคมีวัตถุ และเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใช้แล้วเพื่อการนำเข้าหรือส่งออก

- การตรวจสอบ ระบบใบกำกับกับการขนส่ง การแต่งตั้งตัวแทนให้เป็นผู้รวบรวม ผู้ขนส่ง ผู้จัดการ หรือผู้จัดหาวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว

- การให้บริการคำปรึกษาด้านการจัดการวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว

- การตรวจสอบและพิจารณาอนุญาตนำเข้าผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แล้ว

- การอนุญาตนำสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วออกนอกบริเวณโรงงาน

- การตรวจสอบและพิจารณาอนุญาตครอบครองน้ำมันหล่อลื่นที่ใช้แล้วและของเสียเคมีวัตถุตามกฎหมายว่าด้วยอันตรายและข้อตกลงระหว่างประเทศตามอนุสัญญาบาเซลและพิธีสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับของเสียเคมีวัตถุ

- การศึกษาเทคโนโลยีการฟื้นฟูสภาพดินที่ปนเปื้อน การกำหนดมาตรการ หลักเกณฑ์ เพื่อลดผลกระทบต่อดิน และน้ำใต้ดิน ตลอดจนการกำหนดมาตรฐานหลุมฝังกลบเพื่อป้องกันการปนเปื้อน

- การศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยี เตาเผาวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว และหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่เกี่ยวกับการจัดการวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ที่แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

- ตรวจสอบโรงงานเพื่อการจัดระดับและดำเนินการเพื่อยกมาตรฐานการประกอบกิจการโรงงานภายใต้ยุทธศาสตร์การสร้างสมดุลระหว่างภาคธุรกิจอุตสาหกรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

- พัฒนาและสนับสนุนระบบลอจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานหรือซัพพลายเชนของภาค อุตสาหกรรม ประสานงานกับองค์กรทั้งภายในและภายนอกเพื่อเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาระบบลอจิสติกส์ อุตสาหกรรม

- จัดทำข้อมูลระบบการขนส่งวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์เผยแพร่ความรู้ให้กับผู้ประกอบการ กำกับดูแลและพัฒนาเครือข่ายทั้งส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นในการกำกับดูแลโรงงาน รวมทั้งศึกษาและจัดทำรายงานข้อเสนอเกี่ยวกับอุตสาหกรรมในด้านกระบวนการผลิต กำลังการผลิต เทคโนโลยีการผลิต

- การดำเนินการเกี่ยวกับการฟื้นฟูและการจัดระเบียบพื้นที่ของผู้ประกอบการให้อยู่ร่วมกับชุมชนได้ รวมทั้งตรวจสอบเพื่อป้องกันหรือระงับกรณีร้องเรียนเกี่ยวกับเหตุเดือดร้อนรำคาญหรืออันตรายจากโรงงาน

- การตรวจสอบกรณีเกิดอุบัติเหตุจากโรงงานหรือสอบสวนปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่น และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นในงานที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย มีผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน ๑ คน

- **สำนักบริหารจัดการมลพิษอื่นๆ จากโรงงาน**

- **สำนักบริหารจัดการและควบคุมวัตถุอันตราย**

- จัดทำแผนและโครงการด้านกรควบคุมวัตถุอันตรายและสารระเหย

- ออกใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย ใบอนุญาตนำเข้า ใบอนุญาตส่งออก ใบอนุญาตมีไว้ในครอบครอง ใบอนุญาตผลิตซึ่งวัตถุอันตรายทางอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย

- ตรวจสอบสถานประกอบการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายหรือสารระเหย และตรวจติดตาม เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายหรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย

- ตรวจสอบเพื่อป้องกันหรือระงับเหตุกรณีร้องเรียนหรือร้องทุกข์เกี่ยวกับวัตถุอันตรายและสารระเหย

- จัดทำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเคมีภัณฑ์ที่มีการผลิตหรือนำเข้าเพื่อป้องกันอันตรายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อบุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม

- กำหนดชื่อและชนิดของวัตถุอันตรายทางอุตสาหกรรม และวิธีปฏิบัติในการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากวัตถุอันตราย

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ เพื่อประโยชน์ในการควบคุม กำกับ ดูแลวัตถุอันตรายหรือสารระเหยโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายหรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย การควบคุม กำกับ ดูแลเอกชนผู้ที่ได้รับการรับรองฐานะให้เป็นผู้เชี่ยวชาญดำเนินการควบคุม การผลิต และการเก็บรักษาซึ่งวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย

- ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายและคณะอนุกรรมการต่างๆ ที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการวัตถุอันตราย การเรียกชำระและการติดตามให้ผู้ประกอบกิจการ ชำระค่าธรรมเนียมใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ค่าธรรมเนียมรายปี และอื่นๆ ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย

- จัดทำทะเบียนประวัติผู้ประกอบกิจการวัตถุอันตรายทางอุตสาหกรรมและการเก็บรักษาทะเบียนประวัติดังกล่าว

- การจัดทำสถิติเกี่ยวกับงานที่ตรวจสอบหรือดำเนินการ

- การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการตรวจติดตามวัตถุอันตรายหรือสารระเหย และจัดทำเอกสารวิชาการต่างๆ ในงานที่เกี่ยวข้อง

- ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ตามที่ได้รับมอบหมาย

- **สำนักบริหารจัดการความปลอดภัยโรงงาน**

- ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา และกำหนดนโยบาย แผนงาน หลักเกณฑ์ และมาตรฐานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย สุขอนามัย การบริหารความปลอดภัย และการประหยัดพลังงานของโรงงาน

- ส่งเสริม สนับสนุน และให้บริการด้านเทคโนโลยีความปลอดภัย อาชีวอนามัย สุขอนามัย การบริหารความปลอดภัย และการประหยัดพลังงานของโรงงาน

- ป้องกันและประสานการระงับภัยจากโรงงานและการประหยัดพลังงาน

- ให้บริการตรวจสอบความปลอดภัยแก่ผู้ประกอบการโรงงานหรือหน่วยงานภาครัฐที่ร้องขอ ในกรณีที่มีความเสี่ยงสูงหรือต้องใช้ความชำนาญพิเศษเฉพาะด้าน

- ตรวจสอบรายงานความปลอดภัยของผู้ประกอบการโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องตามกฎหมายดังกล่าว

- ติดต่อและประสานความร่วมมือด้านความปลอดภัยของโรงงานกับหน่วยงานหรือองค์การด้านความปลอดภัยทั้งในและต่างประเทศเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากอุบัติเหตุ รวมทั้งการกีดกันทางการค้าด้วยเหตุผลจากความเสี่ยงภัย

- พิจารณาอนุญาต ควบคุม กำกับดูแล บุคลากรหรือหน่วยงานด้านความปลอดภัยตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

- ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

จากการวางแผนภารกิจกลุ่มงานต่างๆ สามารถนำมาจัดการวางผังองค์กรใหม่ เพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมและการดำเนินกิจการต่างๆ อย่างครบวงจร ได้ดังรูปที่ ๔.๒

อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม

รองอธิบดี

รองอธิบดี

รองอธิบดี

กลุ่มภารกิจที่ 1

สำนักบริหารกลาง

สำนักบริหารยุทธศาสตร์

สำนักศูนย์สารสนเทศและข้อมูลโรงงาน

สำนักกฎหมาย

สำนักงานเก็บค่ามลพิษจากโรงงานและเก็บภาษี

กลุ่มภารกิจที่ 2

สำนักวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิต และผลิตภัณฑ์ของโรงงาน

สำนักวิจัยและพัฒนาเพื่อลดปัญหามลพิษจากกระบวนการผลิตของโรงงาน

สำนักวิจัยและพัฒนาเพื่อลดปัญหาเพื่อลดอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในโรงงาน

สำนักทะเบียนเครื่องจักร

สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

กลุ่มภารกิจที่ 3

สำนักบริหารจัดการอากาศเสียจากโรงงาน

สำนักบริหารจัดการน้ำเสียจากโรงงาน

สำนักบริหารจัดการขยะจากกระบวนการผลิตของโรงงาน

สำนักบริหารจัดการมลพิษอื่นๆจากโรงงาน

สำนักบริหารจัดการควบคุมวัตถุอันตราย

สำนักบริหารจัดการความปลอดภัยโรงงาน

รูปที่ ๔.๒ ฝ่ายบริหารองค์กรใหม่ ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม

บทที่ ๕
ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๕.๑ การกิจใหม่ของกรมโรงงานอุตสาหกรรมกับการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในโรงงาน

๕.๑.๑ ปรับเปลี่ยนวิธีการควบคุมโดยออกคำสั่ง มาเป็นวิธีกำกับดูแลแบบแสวงหาความร่วมมือโดยร่วมกันคิดร่วมกันทำ ซึ่งเน้นการเป็นพี่เลี้ยงคอยอำนวยความสะดวก รับฟังปัญหาต่าง ๆ ของผู้ประกอบการ ให้คำปรึกษาแนะนำ และมุ่งเน้นที่การตรวจสอบ กำกับดูแลสิ่งแวดล้อมของสถานประกอบกิจการโรงงาน เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์การจัดการสิ่งแวดล้อม

๕.๑.๒ มีการใช้มาตรการกวดขันกับโรงงานให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ อย่างเคร่งครัด สม่ำเสมอและต่อเนื่อง

๕.๒ การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในโรงงาน

๕.๒.๑ การจัดเก็บค่าปล่อยมลพิษในอัตราที่เหมาะสม ทำให้มีการจัดเก็บภาษีอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นรายได้ของประเทศ

๕.๒.๒ กำกับดูแลที่วัดดูดิบและของเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิตของภาคอุตสาหกรรม จะส่งผลให้ผู้ประกอบการหันมาปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงงาน เช่น มีการใช้เทคโนโลยีสะอาดเข้ามาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการผลิต ช่วยในการลดต้นทุนและมีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๕.๓ มอบอำนาจการอนุญาตให้แก่จังหวัดนั้นๆ เป็นผู้อนุญาต

การมอบอำนาจโดยอยู่ในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ของรัฐและภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงาน มีการพิจารณาและบริหารจัดการกันเองภายในพื้นที่ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งจะเป็นการลดปัญหาโรงเรียน และการเรียกร้องหาผลประโยชน์จากโรงงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

บรรณานุกรม

กระทรวงอุตสาหกรรม. ศูนย์อำนวยความสะดวกให้กับนักลงทุนและผู้ประกอบการ. ขั้นตอนการขออนุญาต.

จาก <http://reg.div.go.th/scie/Manual.asp>

กรมควบคุมมลพิษ. แผนจัดการมลพิษ พ.ศ.2555 - 2559

http://www.pcd.go.th/public/Publications/print_pol.cfm?task=plan55to59

กรมโรงงานอุตสาหกรรม. โครงสร้างองค์กร

<http://www3.div.go.th/session/organization.asp>

กรมโรงงานอุตสาหกรรม. หน่วยงานภายใน.

จาก <http://www.div.go.th/hawk/content.php?mode=department>

กรมโรงงานอุตสาหกรรม. ส่วนมลพิษอากาศ. สำนักเทคโนโลยีน้ำและสิ่งแวดล้อมโรงงาน

การรายงานข้อมูลของโรงงานอุตสาหกรรมภายใต้กฎระเบียบที่มีอยู่ในปัจจุบัน, 2557

บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์. (2557). ปฏิรูปการเมืองเรื่องสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.

จาก <http://measwatch.org/writing/4974>

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. การพัฒนาอุตสาหกรรมไทยที่ยั่งยืน.

จาก www.econ.tu.ac.t/EC482_16_

มูลนิธิสุภาพไทย. (2557). ปฏิรูปสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.

<http://www.thaihof.org/main/article/detail/3254>

รัฐ เรืองโชติวิทย์. (2557). การปฏิรูประบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานการณ์ปัจจุบัน.

<http://www.energysavingmedia.com/news/page.php?a=10&n=15&cno=6238>

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. สมอ.สาร. ISO 14001 กับการกำจัดของเสียในภาคอุตสาหกรรม.

จาก <http://www.tisi.go.th/bulletinT/pdf/2545/326Aug02.pdf>

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการป้องกันและจัดการภัยพิบัติ. ภัยจากสารเคมี: น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม

จาก <http://dpm.nida.ac.th/main/index.php/articles/chemical-hazards/item/129->

[http://dpm.nida.ac.th/main/index.php/articles/chemical-hazards/item/129-](http://dpm.nida.ac.th/main/index.php/articles/chemical-hazards/item/129-%E0%B8%A0%E0%B8%B1%E0%B8%A2%E0%B8%88%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%AA)

[http://dpm.nida.ac.th/main/index.php/articles/chemical-hazards/item/129-](http://dpm.nida.ac.th/main/index.php/articles/chemical-hazards/item/129-%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%84%E0%B8%A1%E0%B8%B5-)

[http://dpm.nida.ac.th/main/index.php/articles/chemical-hazards/item/129-](http://dpm.nida.ac.th/main/index.php/articles/chemical-hazards/item/129-%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B3%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%B5%E0%B8%A2)

[http://dpm.nida.ac.th/main/index.php/articles/chemical-hazards/item/129-](http://dpm.nida.ac.th/main/index.php/articles/chemical-hazards/item/129-%E0%B8%88%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B9%82%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B8%87%)

[http://dpm.nida.ac.th/main/index.php/articles/chemical-hazards/item/129-](http://dpm.nida.ac.th/main/index.php/articles/chemical-hazards/item/129-%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%AD%E0%B8%B8%E0%B8%95%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E)

[http://dpm.nida.ac.th/main/index.php/articles/chemical-hazards/item/129-](http://dpm.nida.ac.th/main/index.php/articles/chemical-hazards/item/129-%E0%B8%AB%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1)